

Računalniške novice

Cena: 1,99 €

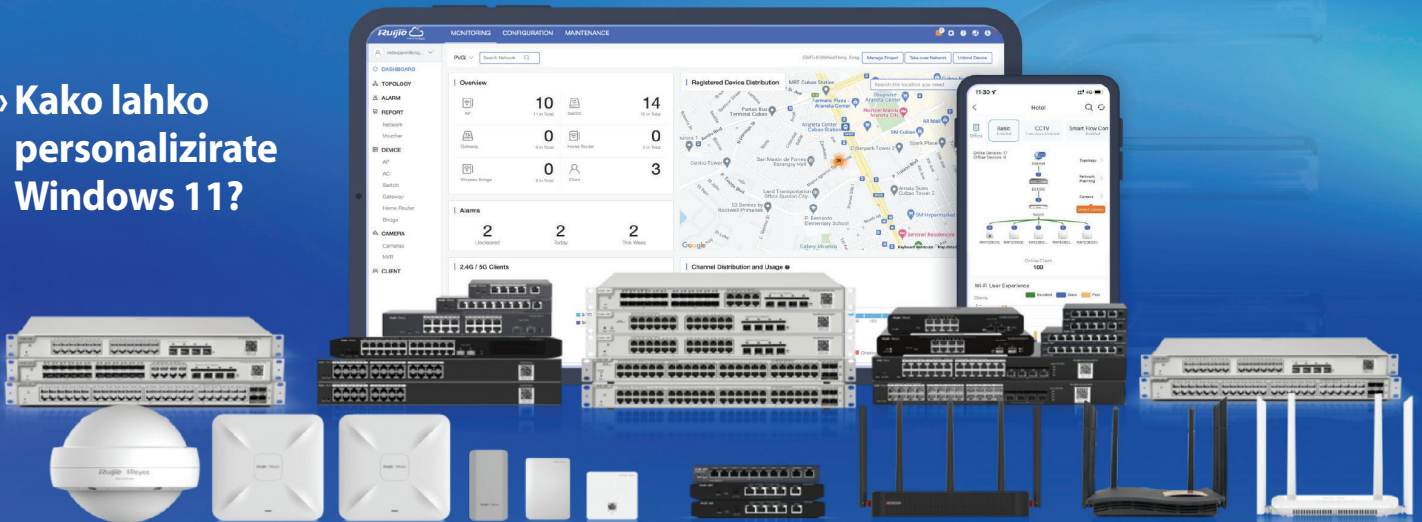
ChatGPT odslej razume slike in glasovne ukaze

št. 19/XXVIII
12. oktober 2023

Varnost zahteva vključenost vseh sistemov in zaposlenih

» Deepfake posnetki
ogrožajo splošno javnost

» Kako lahko
personalizirate
Windows 11?

» Test: iPhone 15 Pro Max - ali je
vreden naziva najboljšega?

Ruijie | Reyee

VAD-Value Added Distributor
TECHTRADE

Za varnost
v New Yorku bo skrbel
kar robot

Poceni
preprogljivi
telefon

Pametni prstan
s sistemom
brezstičnega plačevanja

Novi Surface Laptop
Studio 2 na voljo
v Evropi

Prenosni računalniki HP

Prenosnik HP 250 G9

Prenosni računalnik HP 250 G9 ponuja v tankem in lahkem oblikovanju, ki ga lahko vzamete s seboj kamor koli greste. Cenovno ugoden zaslon z diagonalo 39,62 cm ter velikim razmerjem med zaslonom in ohišjem, zmogljiv procesor Intel® Core™ i5, hiter pomnilnik in shramba so izdelani za storilnost.

- Intel® Core™ i5-1235U Procesor (1.3 - 4.4GHz) 12MB 10C/12T
- Windows 11 Pro 64 bit, SLO ali ANG
- 39,6 cm (15,6") FHD IPS LED nebleščeč 250 nitni
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 8 GB DDR4 3200 MHz (1x 8 GB), 1x prosta reža do 16 GB
- 512 GB PCIe NVMe value
- USB-C 3.1, 1x HDMI 1.4, 2x USB 3.2 G1, 1x RJ-45
- Kombiniran 3,5mm audio
- TPM 2.0 modul, TNR ID
- SLO tipkovnica, ločena številčnica, touchpad
- Garancija 3 leta (baterija 1 leto, 41Wh, 3 celična Li-Ion)

6F2C7EA

Cena: **729,00 z DDV**

Prenosnik HP ProBook 450 G10

Prenosni računalnik HP ProBook 450 G10 nudi rastočim podjetjem zmogljivost za poslovna okolja, večplastno varnost končnih točk in trpežnost v oblikovanju, ki ga je enostavno nadgraditi. Ta osebni računalnik je odlično opremljen za dolgotrajno storilnost in hibridno delo.

- Intel® Core™ i5-1335U Procesor (1.3 - 4.6GHz) 12MB 10C/12T
- Windows 11 Pro 64 bit, SLO ali ANG
- 39,6 cm (15,6") FHD IPS LED nebleščeč 250 nitni
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 16 GB DDR4 3200 MHz (1x 16 GB), 1x prosta reža do 32 GB
- 1 TB PCIe-4x4 2280 NVMe TLC
- 2x USB-C (DP in polnjenje), 1x HDMI, 2x USB 3.1 G1, 1x RJ-45
- Kombiniran 3,5mm audio
- TPM 2.0 modul, reža za varnostno ključavnico
- Osvetljena SLO tipkovnica, ločena številčnica, HP Clickpad
- Garancija 3 leta (baterija 1 leto, 51Wh, 3 celična Li-Ion)

85B03EA

Cena: **989,00 z DDV**

Intel, the Intel logo, and Intel Core are trademarks of Intel Corporation or its subsidiaries.

Prenosni računalniki HP

Prenosnik HP ProBook 440 G10

Z prenosnim računalnikom HP ProBook 440 G10 nudimo rastočim podjetjem zmogljivost in hitrost za poslovna in tudi domača okolja, večplastno varnost končnih točk in trpežnost v oblikovanju, ki ga je enostavno nadgraditi. Kot vedno je odlično opremljen za dolgotrajno storilnost in hibridno delo.

- Intel® Core™ i7-1355U Procesor (1.7 - 5.0GHz) 12MB 10C/12T
- Windows 11 Pro 64 bit, SLO ali ANG
- 35,5 cm (14") IPS LED 1920 x 1080, nebleščeč, 250 nitni
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 16 GB DDR4 3200 MHz (1 x 16 GB), ena prosta reža, do 32GB
- 512 GB PCIe NVMe value M.2
- 2x USB-C (1x polnjenje, 1x DP 2.1), 2x USB 3.1, HDMI 2.0, RJ45
- Kombiniran stereo izhod/mikrofon vhod
- TPM 2.0 modul, bralnik prstnih odtisov
- Osvetljena SLO tipkovnica, HP Clickpad
- Garancija 3 leta (tudi baterija 51 Wh, 3 celična Li-Ion)

85B05EA

Cena: 1.039,00 z DDV

Prenosnik HP EliteBook 860 G10

Z računalnikom HP EliteBook 860 G10 pozabite na neznanke med nastavitvijo za hibridno delo in si zagotovite odličen videz in zvok v spletnih sestankih. Ta razpoznaven računalnik, ki ga poganja najnovejši procesor Intel, vključuje funkcije za varnost in upravljanje za podjetja. Sedaj v novem formatu zaslona 16:10.

- Intel® Core™ i7-1355U Procesor (1.7 - 5.0GHz) 12MB 10C/12T
- Windows 11 Pro 64 bit ali Windows 10 Pro 64 bit, SLO ali ANG
- 40,64 cm (16,0") IPS LED 1920 x 1200, nebleščeč, 250 nitni
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 16 GB DDR5 5200 MHz (1 x 16 GB), ena prosta reža, do 64GB
- 512 GB PCIe NVMe Value
- 2x USB Type-C (Thunderbolt 4), 2x USB 3.1 G1, 1x HDMI 2.0b
- Kombiniran stereo izhod/mikrofon vhod
- TPM 2.0 modul, bralnik prstnih odtisov, čitalec pametnih kartic
- Osvetljena SLO tipkovnica, ločena številčnica, Touchpad
- Garancija 3 leta (tudi baterija 51 Wh, 3 celična Li-Ion)

819V9EA

Cena: 1.409,00 z DDV

Processor Apple M3 kmalu na voljo za MacBooke in iPade

Čip Apple M3 uradno še ni bil napovedan, vendar viri trdijo, da bi lahko bil na voljo že do konca leta 2023 ali na začetku naslednjega. Doslej razkriti (neuradni) podatki namigujejo, da bo čip M3 prihodnjim računalnikom Apple prinesel velik skok v moči in učinkovitosti. Ker pa Apple javno ni povedal še ničesar, je najbolje, da vse, kar smo slišali, jemljemo z rezervo.

Sprva se je namigovalo, da bi Appleve naprave s čipom M3 lahko videli že v oktobru, in sicer 13-palčni MacBook Air in podobno velik MacBook Pro. Ta napoved se je takoj zdela zelo optimistična in zdaj se govorice bolj nagibajo k datumu izida proti koncu leta. Razlog za preložitve izida novega čipa in naprav naj bi bil zunanji izvor. TSMC, tajvanski proizvajalec čipov, s katerim Apple tesno sodeluje, naj ne bi uspel proizvesti dovolj velikih količin novega čipa M3, da bi se Apple lahko spustil v masovno prodajo. Že dalj časa pa se poroča, da Apple testira programe tretjih ponudnikov na napravah Mac s čipom M3, da bi zagotovil združljivost programske opreme z ekosistemom podjetja. Čip M3 naj bi operiral na 3-nm arhitekturi TSMC in je prvi tovrsten čip na svetu. V teoriji naj bi to pomenilo kar konkreten preskok v zmogljivosti in predvsem učinkovitosti v primerjavi s predhodniki in konkurenco, ki je za zdaj na 5-nm arhitekturi.

Neuradni viri trdijo, da je Apple testiral različico čipa M3 Pro z 12 procesorskimi jedri, 18 grafičnimi jedri in 36 GB sistemskega pomnilnika. Procesor naj bi imel 6 zmogljivih in 6 energetsko učinkovitih jeder. Po vsej verjetnosti gre za čip, ki ga bodo vstavili v prenosnike MacBook Pro s prav tako napovedanim sistemom macOS 14. Za primerjavo: M2 Pro ima 10 procesorskih, 16 grafičnih jeder in 16 GB sistemskega pomnilnika (RAM). Testirajo tudi M3 Max s 16-jedrnjo procesorsko sredico, vključno z 12 visoko zmogljivimi jedri. Tudi Ultra različica naj bi bila v pripravi, in sicer s kar 80 grafičnimi jedri (predhodnica ima 64 GPU jeder).

Appleve naprave s čipi M2 so prinesle spodobne nadgradnje v primerjavi z M1. Največji preskok pa je bil, ko je Apple prekinil sodelovanje s podjetjem Intel. Po vsej verjetnosti M3 ne bodo prinesli enakega razrednega preskoka, vseeno pa bo nadgradnja opazna. Ali bo dovolj opazna, da se bo prodaja naprav Apple izboljšala? V zadnjem četrtletju je podjetje namreč doživelo 30 % padec prodaje.

Novi Surface Laptop Studio 2 na voljo v Evropi

Microsoft je lansiral drugo generacijo prenosnika Surface Laptop Studio 2, ki vključuje najnovejše Intel procesorje, močnejše grafične kartice, posodobljen izbor priključkov in še več. Surface Laptop 2 je bil napovedan skupaj z majhno skupino drugih Surface PC-jev na posebnem dogodku, ki je potekal 21. septembra. S 3. oktobrom pa so računalniki tudi uradno prišli na prodajne police.

Surface Laptop Studio 2 ohranja enako obliko kot predhodnik – tudi srebrno barvno shemo. Edine zunanje spremembe so povezane z izborom priključkov, kjer sta Thunderbolt 4 USB-C dobila nekaj novih prijateljev. Na levi strani bo-

ste poleg dveh USB-C priključkov našli nov priključek USB-A, na desni pa je poleg magnetnega priključka Surface Connect in 3,5-mm priključka za slušalke nov bralnik kartic microSD. Surface Laptop Studio 2 je izdelan iz aluminija, medtem ko je originalni model uporabljal magnezijevo zlitino. Je tudi malo težji in debelejši, a zahvaljujoč aluminiju bolj trpežen.

Kar zadeva nove funkcije Surface Laptop Studio 2 vključuje nadgrajeno haptično sledilno ploščico, ki lahko zagotovi bolj natančen haptični povratni odziv. Zaslon je tudi svetlejši s podporo za HDR vsebino, medtem ko ohranja enako velikost (14,4 palca). Surface Laptop Studio 2 bo podpiral tudi Windows Studio Effects, funkcijo, ki je bila prej ekskluzivna za ARM naprave z namenskim NPU-jem. Surface Laptop Studio 2 se resda na videz ni kaj prida spremenil, vendar je dejansko precej pomembna nadgradnja svojega predhodnika. Z najnovejšim Intelovim procesorjem in NVIDIA grafičnimi karticami v notranjosti je končno tudi Surface naprava, ki jo lahko uporabljate za igranje iger.

Če pa želite prihraniti nekaj denarja, boste po nižji ceni zagotovo našli predhodnika, ki še vedno velja za zmogljivo napravo.

Microsoft Surface Laptop Studio 2:

- 13th Gen Intel® Core™ i7, 16GB RAM, 512GB SSD, Intel® Iris® Xe: 2259 evrov
- 13th Gen Intel® Core™ i7, 16GB RAM, 512GB SSD, NVIDIA® GeForce RTX™ 4050: 2739 evrov
- 13th Gen Intel® Core™ i7, 32GB RAM, 1TB SSD, NVIDIA® GeForce RTX™ 4050: 3219 evrov

PRIDOBITE POTRDILO

POSTANITE
NADZORNIK!

→ www.postaninadzornik.si

 PLANETGV
Izobraževalni poslovni dogodki

- 13th Gen Intel® Core™ i7, 64GB RAM, 1TB SSD, NVIDIA® GeForce RTX™ 4060: 3819 evrov
- 13th Gen Intel® Core™ i7, 32GB RAM, 1TB SSD, NVIDIA® GeForce RTX™ 2000 Ada: 4179 evrov

Ayaneo Kun: objublja veliko, lahko to tudi dostavi?

Največja slabost Steam Decka je življenjska doba baterije, vendar do zdaj noben tekmeč ni uspel izkoristiti te pomanjkljivosti. Ayaneo 2 s procesorjem Ryzen 6800U ni bil dorasel izzivu. Tudi Asus ROG Ally s procesorjem AMD Z1 Extreme ni uspel prehiteti tekmečca, če je želel imeti baterijo enake kapacitete. Vendar pa je zdaj morda našel odgovor Ayaneo – v večji, težji ročni napravi z imenom Ayaneo Kun, v katero so vstavili 75-Wh baterijo, ki naj bi po njihovih podatkih lahko zdržala do 3 ure in pol pri porabi 15 W TDP. To je skoraj dvakrat večja baterija in dvakrat daljši čas delovanja, kot bi pričakovali od Steam Decka pri tej moči, čeprav se zdi, da tega rezultata med igranjem iger niso zabeležili. Nova prenosna konzola je že na voljo in ni dvoma, da gre za napra-

vo z doslej najmočnejšo konfiguracijo: 8,4-palčni IPS zaslon z ločljivostjo 2560 x 1600 slikovnih točk, svetilnostjo 500 nitov, 90 % pokrit barvnih razpon DCI-P3 ... Ayaneo je očitno poslušal tudi pripombe uporabnikov, ki se bolj nagibajo k postavitvi gumbov na konzoli Steam Deck. Zato so pri novi napravi dodali večje ročaje, dve sledilni blazinici, štiri zadnje gumbje, močnejše sprožilce in celo majhno stojalo, ki spominja na Nintendo Switch.

Pod gumbom za funkcijo "Nazaj" je tudi majhna kamera s podporo za prijavo z obrazom (za Windows Hello). To je funkcija, ki je ne najdemo ravno na vsaki prenosljivi napravi. Dodali so še palčke in sprožilce s t. i. "Hall Effect", ki preprečuje zdrse, in HD linearne motorje za boljše tresenje ter opsijski modul 4G za mobilno povezovanje. Pod stojalom je skrita reža za nanoSIM kartico.

V napravo je vgrajen čip AMD Ryzen 7840U s hladilnim sistemom, za katerega podjetje trdi, da lahko prenese obremenitve do 54 W v turbo načinu. Za primerjavo, ASUS ROG Ally lahko doseže 30 W. Vprašanje je le, kako se bo to poznalo na zmogljivosti oziroma ali je to za povprečnega uporabnika sploh praktično.

Ayaneo Kun ima še eno prednost. Podpira SSD diske polne dolžine M.2 2280 vse do 8 TB. Tekmeči na primer podpirajo le kapacitete do 2 TB. Le cena ni največja prednost opevane konzole. Za vso to zmogljivost je potrebno odšteti okoli 1200 evrov, lahko tudi več, če boste izbrali različico z več RAM-a in prostora. To je skoraj trikrat več, kot morate odšteti za Steam Deck. Težava je tudi v dolgoročni podpori. Podjetja Ayaneo se drži sloves, da zelo hitro pozabi na svoje izdelke, ki imajo kar nekaj programskih hroščev in niso dobro optimizirani za tuje jezike.

Ne glede na pomanjkljivosti pa lahko priznamo, da gre za odlično napravo.

Meta je ustvarila lastnega AI pomočnika

Meta je naznanila svojega novega virtualnega pomočnika Meta AI. Poganja ga umetna inteligenca, dostopa lahko do informacij v realnem času. Meta AI bo na voljo na platformah WhatsApp, Instagram in Messenger.

WhatsApp je ena izmed najboljših aplikacij za komuniciranje, ki je na voljo za mobilne telefone. Izjemno je priljubljen po vsem svetu in mnogim služi kot prva izbira tako za osebno kot tudi poslovno komunikacijo. Zdaj pa podjetje Meta v WhatsApp dodaja "češnjo na torti" z novim Meta AI pomočnikom, ki bo kmalu na voljo v aplikaciji. Meta je sicer matično podjetje Facebooka, Instagrama in WhatsAppa.

Meta AI je novi pomočnik, ki so ga napovedali med dogodkom Meta Connect 2023. Virtualnega asistenta poganja umetna inteligenca in ima prek partnerskega odnosa Mete s storitvijo Bing dostop do informacij v realnem času. Prav tako ponuja orodje za ustvarjanje slik. Pomočnik Meta AI bo torej imel svežo bazo znanja, kar bo zagotovilo, da bodo rezultati vaših pogovorov aktualni in relevantni.

Poleg Meta AI podjetje uvaja še druge umetno inteligentne bote z določeno osebnostjo, zgodovino in strokovnimi znanji. Sklenili so partner-

EWAD

Dvojno jamstvo

UHD Monitor

stva s številnimi znanimi osebnostmi iz različnih sfer – med njimi so MrBeast, Kendall Jenner, Snoop Dogg in drugi – da bi ti AI asistenti dobili njihovo podobo. Meta sicer opozarja, da bodo informacije teh umetno inteligentnih botov datirane pred letom 2023, vendar delajo tudi na izboljšanju tega. Meta bo Meta AI dodala WhatsAppu, Messengerju in Instagramu, pa tudi pametnim očalom Ray-Ban Meta in VR očalom Quest 3. Ta umetno inteligentni asistent je za zdaj na voljo le v Združenih državah Amerike in zgolj v angleščini. Predvidevamo, da bo v prihodnosti prišlo do širše razpoložljivosti.

Uporabniki lahko asistenta sprašujejo neposredno v svojih osebnih in skupinskih klepetih. Generator slik bo deloval preko ukaza “@MetaAI/imagine”, kar bo omogočilo ustvarjanje značk in drugih slik prek generativne umetne inteligence.

Oppo predstavi poceni telefon A18

Podjetje Oppo še naprej pripravlja poceni telefone z dokaj zanimivi konfiguracijami. Pred kratkim so predstavili model Oppo A18, ki za postavljeno ceno deluje obetavno, vendar dvomimo, da se bo pojavil v Sloveniji.

Inženirji podjetja Oppo so telefon A18 opremili s procesorjem MediaTek Helio G85. Ta sicer podpira le mobilna omrežja 4G, a to za povprečnega uporabnika vsaj za zdaj še ni pretirana ovira. 4G omrežje ima več kot zadostne hitrosti, VoLTE pa še dodatno izboljša kakovost klicev. Telefon je opremljen s 16,7-centimetrskim oziroma 6,56-palčnim zaslonom z ločljivostjo HD+ (1612 x 710 slikovnih točk) in frekvenco osveževanja do 90 hercev. Preostala strojna oprema obsega še štiri gigabajte sistemskega pomnilnika LPDDR4X in 128 gigabajtov prostora za shranjevanje podatkov. Slednjega lahko razširimo s pomnilniško kartico, in sicer do kapacitete enega terabajta. Za zajem fotografij in videoposnetkov

sta na voljo dva fotoaparata, in sicer ločljivosti osem milijonov in dveh milijonov slikovnih točk. Pametni mobilni telefon Oppo A18 je opremljen še z baterijo kapacitete 5000 miliamper ur in s sistemom hitrega polnjenja moči 33 W. Telefon je tudi delno odporen na prah in vodo, saj je certificiran za standard IP54.

Pametni mobilni telefon Oppo A18 bo na voljo z operacijskim sistemom Android 13 in grafičnim vmesnikom ColorOS 13.1. Kupci bodo lahko izbirali med črnim in modrim ohišjem.

vivo V29 Pro bo prepričal ljubitelje fotografij in iger

Podjetje vivo ima z novimi pametnim mobilnim telefonom družine V29 Pro zagotovo velike načrte, čeprav se trenutno spopadajo s težavami z uporabo patentov. Navzkriž so predvsem s podjetjem Nokia.

Vsekakor pa je telefon V29 Pro zanimiva naprava, ki bo prepričala marsikaterega uporabnika, tudi tistega bolj zahtevnega, ki išče vrhunsko zmogljivost in dobro razmerje med ceno in zmogljivostjo. Na papirju vivo V29 Pro deluje zelo samozavestno, tako pri splošni rabi kot tudi pri fotografiranju. Funkcija Aura Light v navezi z zmogljivo bliskavico namreč poskrbi, da je svetilnost ob zajemu fotografij v temi do 9-krat višja v primerjavi s klasičnimi bliskavicami LED. Poleg

tega je na voljo tudi namensko slikovno tipalo, ki lahko zajame do 36 % več svetlobe.

Pametni mobilni telefon vivo V29 Pro je opremljen s procesorjem MediaTek Dimensity 8200, ki se je tudi na naših testih izkazal za zelo dobro alternativo procesorju Snapdragon 8 Gen 1. Na voljo je osem oziroma 12 gigabajtov sistemskega pomnilnika, ki je navidezno razširljiv za dodatnih osem gigabajtov, ter 256 gigabajtov vgrajenega prostora s tehnologijo UFS 4.0, kar je dobra novica za dolgoživost telefona. Hitri pogon tudi po nekaj letih uporabe ne bi smel kazati znake upočasnitve. Za odlično izkušnjo gledanja bo poskrbel AMOLED zaslon s 6,78-palčno diagonalo (17,2 cm), ločljivostjo 1260 x 2800 slikovnih pik in hitrostjo osveževanja 120 Hz.

Kot že omenjeno pametni mobilni telefon vivo V29 Pro vsaj na papirju deluje kot dober fotograf. Razpolaga z glavno kamero ločljivosti 50

milijonov slikovnih točk s tipalom Sony IMX766 z optičnim stabilizatorjem, ki je primerno za zajem izjemno kakovostnih fotografij tudi ob zmanjšani svetilnosti. Tudi na področju videa ne bi smeli naleteti na težave s šumom, slabo stabilizacijo ali slabo ločljivostjo. Na voljo so še kamere s tipali ločljivosti osem milijonov in dveh milijonov slikovnih točk. Videokonferenčnim klicem pa je kos sprednja kamera zavidljive ločljivosti 50 milijonov slikovnih točk.

Dovolj dolgo avtonomijo delovanja pametnemu mobilnemu telefonu vivo V29 Pro zagotavlja baterija kapacitete 4600 miliamper ur. Tu je pri-

NEPREMAGLJIVI TROJČEK

- 1. DOMENA**
- 2. PROSTOR NA STREŽNIKU**
- 3. PROGRAM ZA IZDELAVO STRANI**

VSI PAKETI ZA GOSTOVANJE VSEBUJEJO:
Neomejeno domen, neomejeno email predalov,
neomejeno podatkovnih baz, brezplačen SSL...

www.WebiCom.net
WEB HOSTING EXPERTS

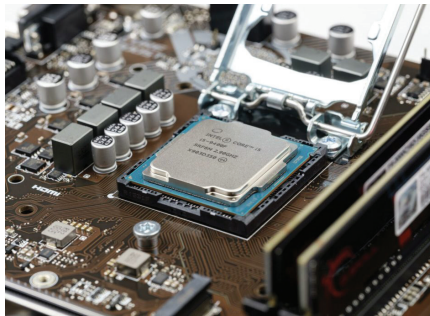
Z VAMI ŽE 20 LET

sotna tudi tehnologija hitrega polnjenja FlashC-harge moči 80 vatov. Maloprodajna cena pametnega mobilnega telefona vivo V29 Pro ni pretirano visoka. Ta znaša preračunanih 487 evrov za vstopno različico.

Kako se je obnesel procesor Intel Core i9-14900K?

Intel se pripravlja na izid 14. generacije procesorjev (Raptor Lake), ki pa je splošno gledano le osvežitev prejšnje generacije in ne tista prava evolucija. Privlačni bodo bolj za uporabnike, ki uporabljajo starejše procesorje (na primer Alder Lake), uporabniki 13. generacije procesorjev pa bodo po vsej verjetnosti opazili le nekaj odstotkov boljšo zmogljivost. Premalo, da bi lahko upravičili nakup.

Medtem ko Intel te procesorje trenutno pripravlja za pregled in dostavo na trg, očitno nekaj uporabnikov že testira inženirske vzorce. V CPU-Z je eden takih procesorjev dosegel 978 točk v enojdnem in 18.117 točk v večjedrnem načinu. To je 9,7-% izboljšanje v enojdnem in 8,4-% prednost v večjedrnem načinu v primerjavi s 13900K.

Razlika je, logično, še bolj izrazita pri primerjavi z modelom 12900K, kjer je razlika po podatkih spletne strani TechPowerUp kar 19,4 % v enojdnem in neverjetnih 59 % v večjedrnem načinu. Novi procesor so testirali tudi na Geekbench 6.1.0, ki je deloval na operacijskem sistemu Microsoft Windows 11 Pro 64-bit, in postavil je nov rekord za enojdno zmogljivost. Dosegel je 3121 točk, kar je 1 % hitreje od rezultata 13900K, ki je znašal 3089. Kljub temu v enojdnem načinu ni bilo veliko za pričakovati, saj je število jeder enako in so bili za 200 MHz povečani zgolj takti. To omogoča, da procesor 14900K deluje s taktom do 6 GHz pri najvišjem povečanju. V večjedrnem testu je bil nekoliko počasnejši od modela Core i9-13900KS, ki prav tako dosega frekvenco do 6GHz in je približno enakovreden modelu 13900K. Kot vedno, ko pride do osvežitve CPU

ali GPU, ta ne bo zanimiva za lastnike najnovejše arhitekture, ampak bolj za lastnike prejšnjih generacij. Ker je to zadnja serija procesorjev za Intelovo platformo LGA 1700, bi lahko pritegnila tiste, ki so se pred skoraj tremi leti pridružili arhitekturi Alder Lake, lastniki Raptor Lake pa bodo na te procesorje verjetno odreagirali z dolgočasnim zehom.

Neverjeten mejnik za aplikacijo Google Messages

Gumb v obliki hamburgerja, ikona menija, ikona predala, navigacijski gumb predala, gumb s tremi črtami ... imenujte ga, kakor želite, tega gumba odslej ni več v aplikaciji Google Messages (Sporočila). To je del prenove Googlevega začetnega zaslona za Sporočila, ki ga je peščica uporabnikov imela možnost preizkusiti že lanskega junija. Zdaj je sprememba del uradne različice aplikacije in na voljo vsem uporabnikom (morda bo potrebna ročna posodobitev). Sprememba uporabniškega vmesnika je že nekaj mesecev v beta testiranju in zdi se, da so bili testi spodbudni, vsaj po Googlovih standardih. V nasprotnem primeru smo prepričani, da bi

ADRIA SECURITY SUMMIT
CONFERENCE & EXHIBITION powered by **intersec**

- 3,500+ Udeleženci
- 160+ Razstavljaljanci
- 4,000+ Srečanja
- 12 Študije primerov

Ljubljana, Gospodarsko razstavišče, 25 - 26. oktobra 2023.
www.adriasecuritysummit.com

Google prestavil izdajo posodobitve. Do zdaj je bilo ob odprtju aplikacije Google Messages na vrhu zaslona iskalno polje. Preoblikovani začetni zaslon zdaj prikazuje (od leve proti desni) štiri elemente. Na prva dva elementa ne moremo klikniti in sta na levi strani zaslona. Gre za ikono Googlovega logotipa in naslov Messages.

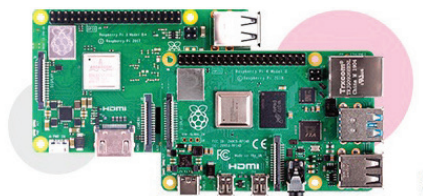
Na desni strani je ikona povečevalnega stekla, ki opravlja funkcijo prejšnjega iskalnega polja. Zadnji element je gumb za profilni avatar, ki odpre meni aplikacije. Tukaj lahko zdaj najdete Arhivirano, Neželeno & blokirano, Označi vse kot prebrano in Poveži napravo ter možnosti za upravljanje vašega računa in dostop do splošnih nastavitev aplikacije.

Vrnimo se za trenutek k ikoni povečevalnega stekla. Ko ga tapnete, se na novem zaslonu prikaže staro iskalno polje z osmimi filtri za natančnejše iskanje: "Neprebrano, Znano, Neznano, Označeno z zvezdico, Slike, Videi, Kraji in Povezave". Druga sprememba je, da je bila funkcija organiziranja sporočil odstranjena. Zavihki na vrhu za "Vse, Osebno in Poslovne oddelke" so izginili, vendar možnost "Samodejno izbriši OTP-je (sporočila z enkratnimi gesli) po 24 urah" še vedno ostaja v nastavitvah.

Aplikacija Messages je imela pred pandemijo v Googlovi trgovini milijardo prenosov. Takrat aplikacija še ni bila vnaprej nameščena na Android telefonih (izjema so bili Pixel telefoni). Samsung in še nekateri proizvajalci pa so od takrat sprejeli to aplikacijo kot privzeto. Od pandemije jim je tako uspelo doseči rekordno število 5 milijard namestitev.

Predstavljen novi Raspberry Pi 5. Kaj je novega?

Štiri leta po izidu naprave Raspberry Pi 4 je prišel Raspberry Pi 5 z izboljšano zmogljivostjo in lastnim silicijem, ki dodaja podporo za PCIe 2.0. Kljub dvomom, da bo Raspberry Pi 5 izšel letos, je najnovejša različica mikroračunalnika prispela z nekaj opaznimi nadgradnjami in po začetni ceni 60 dolarjev.

V osrčju računalnika Raspberry Pi 5 deluje 64-bitni štirijedrni procesor Arm Cortex-A76, ki deluje s frekvenco 2,4 GHz, kar omogoča dvakrat do trikrat večjo zmogljivost v primerjavi s štiri leta starim Raspberry Pi 4. Naprava prav tako vključuje 800-MHz grafični čip VideoCore VII, za katerega proizvajalec pravi, da ponuja "opazno povečanje" grafične zmogljivosti (uradnih števil še nimamo). Prvi vtisi so pozitivni. Tisti, ki so ga uspeli testirati, poročajo o hitrem splošnem naganju in opaznih hitrostnih izboljšavah pri vsakdanjih opravilih (naganje spletnih strani...). Nekateri poročajo tudi o hitrejšem pregrevanju, vendar proizvajalec prodaja zunanji hladilni sistem, ki se ga pritrdi na osnovno ploščo. Poleg tega Raspberry Pi 5 vsebuje komponento, ki jo je podjetje Raspberry Pi izdelalo prvič. Imenuje se "southbridge", znan tudi kot del nabora čipov, ki pripomore h komunikaciji naprave s periferijo. Proizvajalec pravi, da z RP1 southbridge mikroračunalnik "prinaša pomemben korak naprej v zmogljivosti in funkcionalnosti periferije", kar omogoča hitrejši prenos podatkov na zunanje UAS pogone in druge periferne napra-

ve. Prav tako omogoča dva štiripasovna 1,5 Gbps MIPI sprejemnika, ki omogočata povezavo z dvema kamerama ali zaslonoma. Na voljo je tudi nov enojni vmesnik PCI Express 2.0, ki prvič nudi podporo za "periferijo z visoko pasovno širino". Vendar snovalec opozarja, da boste še vedno potrebovali ločen adapter, na primer M.2 HAT (angl. Hardware Attached on Top), da bi to lahko izkoristili. Glede priključkov lahko pričakujete dva 4K (60 fps) HDMI izhoda s podporo za HDR, režo za microSD, dva vhoda USB 3.0, dva USB 2.0, gigabitni Ethernet in 5V DC napajalno povezavo prek USB-C. Med druge dodatke sodijo še podpora za Bluetooth 5.0 in Bluetooth Low Energy (LE) ter SD kartica z visokohitrošnim načinom SDR104. Zaradi vseh teh nadgradenj je Raspberry Pi 5 še bolj vsestranski, ne glede na to, ali ga uporabljate kot ultra poceni namizni računalnik, medijski strežnik ali celo "DIY" (do it yourself oz. naredi sam) varnostni sistem.

Za varnost v New Yorku bo skrbel kar robot

Policijska uprava New Yorka ponovno uvaja idejo patroliranja z roboti. Leta 2021 je oddelek eksperimentalni z robotom Spot v lasti podjetja Boston Dynamics, vendar so projekt po javnem protestu skupin za civilne svoboščine ukinili. Idejo ponovno uvaja novi newyorški župan Eric Adams, ki je bil izvoljen leta 2022 in se je med kandidacijo večkrat opisal kot "računalniški navdušenec". Adams je nekdanji šef NYPD (newyorške policije) in je kandidiral z obljubami, da bodo v mandatu vse moči usmerili v zmanjševanje kriminala. Večina policijskih uprav že ima portfelj robotov, vendar so običajno namenjeni odstranjevanju bomb, ne pa vsakodnevnemu patroliranju, kot si ga predstavljajo v New Yorku. Roboti za odstranjevanje bomb so običajno le sofisticirani daljinsko vodeni avtomobili – v tem kontekstu dokaj 'neumne' daljinsko vodene naprave, ki za upravljanje

VERLAG DASHÖFER
Z vami že 20 let!

10. JESENSKO SREČANJE RAČUNOVODIJ V JAVNEM SEKTORJU
19. oktober 2023, ONLINE ali Ljubljana (Radisson Blu Plaza hotel)

WWW.CENTERZAIZOBRAZEVANJE.SI

Nova knjiga za PROGRAMERJE

ESP8266 in ESP32 V PRKSI

KUPI ZDAJ!

zahtevajo enega ali več ljudi. New York pa si želi polavtonomnih robotov, ki samodejno patrolirajo po ulicah. Župan pravi: "Če nismo pripravljeni napredovati in uporabljati tehnologijo za pravilno varovanje mest, potem ne moremo slediti kriminalnemu valu."

Za aktivno patroliranje namerava NYPD uporabiti robota Knightscope K5. To je 181 kg težak in 152 cm visok robot na kolesih, ki spominja na prikupnega robota R2-D2 iz vesolja Star Wars. Jajčasto oblikovan robot nima okončin in je večinoma le krogla s številnimi senzorji. Ima 360-stopinjski sistem kamer, termalno kamero, LiDAR, sonar, GPS, 16 mikrofонов in zvočnike za predvajanje predhodno posnetih sporočil ali sporočil v realnem

času. Samodejno lahko patrolira po določenem območju, zazna ljudi in prepozna registrske tablice ter človeške obraze, čeprav NYPD trdi, da se prepoznavanje obrazov ne bo uporabljalo. Kot robot na kolesih lahko dostopa le do vnaprej določenih območij. K5 je predstavljen kot "samostojni varnostni robot" in je bil predstavljen leta 2014. Enote K5 so bile v preteklosti že prisotne v novicah zaradi različnih incidentov, kot je nenamerna vožnja v ribnik in podobno. V New Yorku bodo najeli robota za šest mesecev po ceni 9 dolarjev na uro. Robot bo ob sebi vsaj na začetku imel človeškega partnerja.

Pametni prstan s sistemom brezstičnega plačevanja

Podjetje Muse Wearables je na platformi Indiegogo lansiralo pametni prstan Ring One. Zakaj je tako poseben? Kampanja podjetja Muse Wearables je že prejela več kot 455.000 ameriških dolarjev od več kot 2.500 podpornikov, kar presega njihov cilj zbiranja sredstev v višini 20.000 ameriških dolarjev. Trenutno je najnižja raven prispevka "Early Backer Special", ki omogoča nakup prstana za 172 ameriških dolarjev, kar je

42-% popust v primerjavi s priporočeno malo-prodajno ceno 298 ameriških dolarjev.

Imate tudi možnost, da se odločite za posebno izdajo prstana Ring One iz 18-karatnega zlata, ki je na Indiegogo ocenjena na 599 ameriških dolarjev. Pričakujejo, da bo ta različica naprave na prodajnih policah za 799 ameriških dolarjev, kar pomeni, da prvi kupci prihranijo 200 ameriških dolarjev. Podjetje dostavlja po vsem svetu s predvidenim datumom dostave decembra 2023. Vsi nakupi vključujejo pametno polnilno škatlo, enoletno garancijo, doživljenjsko brezplačno naročnino na aplikacijo Muse in komplet za prilagajanje velikosti prstana.

Ring One je nosljiva naprava za sledenje zdravju s senzorji, ki sledijo krvnemu tlaku, temperaturi kože, srčnemu utripu in nivoju SpO2. Pametni pr-

IFAM-INTRONIKA-ROBOTICS

13.-15.2.2024

Ljubljana

www.icm.si

90% pokritost

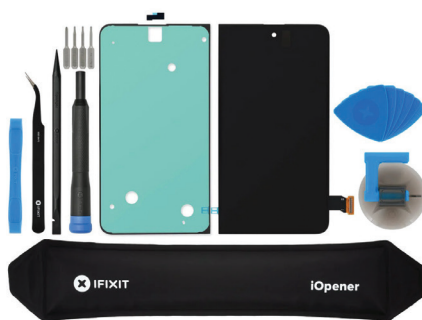
**ODDAJA NA RADIU,
PRISLUHnite NAM!**

**Na vašem najljubšem radiu
prisluhnite tedenskim oddajam,
ki jih za vas pripravljamo v
uredništvu Računalniških novic.**

RADIO I ZELEN VAL 93,1 MHz 96,2 MHz 97,0 MHz www.radio.zelenival.com	RADIO I KRKA 106,6 MHz www.radio.krka.com
RADIO I Univox Ponedeljek 14:00 in Ponedeljek 19:00 99,5 MHz 106,8 MHz 107,5 MHz www.univox.si	RADIO I ALFA Četrtek ob 9:30 in Ponedeljek ob 16:30 103,2 MHz 107,8 MHz www.radio-alfa.si
RADIO I moj radio Četrtek ob 14:50 in Sobota ob 7:10 107 MHz 102,6 MHz www.mojradio.com	RADIO I KRANJ 97,3 MHz www.radio-kranj.si
RADIO I ROBIN Četrtek ob 18:00 99,5 MHz 100 MHz www.radiorobin.si	RADIO I NOVA Torok ob 20:10 in Sobota ob 17:10 106,9 MHz www.radio-nova.si
RADIO I ODMEV Sobota ob 12:15 in Ponedeljek ob 16:30 90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz www.radio-cerkno.si	RADIO I ŠTAJERSKI VAL Torok ob 12:30 93,7 MHz 87,6 MHz www.radio-stajerski-val.si
RADIO I GEOSS Torok ob 13:20 in Torok ob 16:30 89,7 MHz radiogeoss.si/om	RADIO I Velenje Sreba 17:45 107,8 MHz www.radiovelenje.com
RADIO I OGNJIŠČE Četrtek ob 19:15 104,5 MHz 105,9 MHz 107,3 MHz radio.ognjisce.si	RADIO I SORA Ponedeljek 17:10 89,8 MHz 91,1 MHz 96,3 MHz www.radio-sora.si
RADIO I NTR Četrtek 19:30 91,1 MHz 107,1 MHz www.ntr.si	RADIO I 94 Četrtek ob 21:30 98,2 MHz 97,8 MHz 104,1 MHz 102,6 MHz 100,2 MHz www.radio94.si
RADIO I TOMI Vsak dan ob 11:00, 16:00 in 23:30 www.radiotomi.si	RADIO I SRAKA 94,6 MHz www.radiosraka.com

stan lahko uporabite tudi za brezstična plačila ali kot NFC digitalni ključ 2.0 za vaš avto. Poleg tega se na sredini prstana nahaja nenavadno kolesce za vmesnik, ki ga lahko uporabite za preklapljanje med načini vadbe ali za dodatno raven varnosti pri plačilu. Po besedah blagovne znamke baterija naprave zdrži do sedem dni in je desetkrat lažja od povprečne pametne ure. Kampanja za prstan Muse Wearables Ring One na platformi Indiegogo se bo zaključila 2. novembra.

Google Pixel Fold lahko odslej delno popravimo sami

Podjetje Google je naznanilo, da so na spletu že na voljo za nakup uradni nadomestni deli za Google Pixel Fold. Pojasnili so, da so ponudili "originalne rezervne dele" in navodila za popravilo, vključno z rezervnimi deli za baterijo ter notranji in zunanji zaslon. Pri projektu sodelujejo s strokovnjaki za popravilo naprav in dobavitelji rezervnih komponent podjetja iFixit.

To je pomemben mejnik za uporabnike, saj je Pixel Fold tako postal prvi prepogljivi telefon, ki ga lahko v teoriji popravite sami – seveda, če ga boste uspeli najti v Sloveniji. Kot vselej je tudi ta Pixel telefon na voljo v zelo omejeni ponudbi. Našli smo ga v izbranih trgovinah v Nemčiji in Avstriji (cena: 2000 evrov). Ostali prepogljivi telefoni, kot je na primer Samsung Galaxy Z Fold5, se za potrebe popravila poslužujejo klasičnih servisov. Podjetje Google je sicer že lani prvič sodelovalo s strokovnjaki organizacije iFixit in ponudilo nadomestne dele za pametna mobilna telefona Google Pixel 6 in Pixel 7 ter tudi za nekatere starejše modele. Tudi Samsung sodeluje s podjetjem iFixit, vendar trenutno ne prodaja delov za telefone, ki so novejši od serije Galaxy S21 iz leta 2021, prav tako pa sploh ne ponuja delov za noben prepogljivi telefon, ki ga je Samsung kadarkoli izdelal.

Rezervni deli za popravilo prepogljivega pametnega mobilnega telefona Google Pixel Fold so na voljo na spletni strani iFixit in naj bi kmalu prispeli tudi na evropski trg.

ChatGPT odslej razume slike in glasovne ukaze

Podjetje OpenAI nenehno izboljšuje klepetalnega robota ChatGPT. Nova različica uporabnikom omogoča, da ChatGPT aktivirajo tudi z glasom in slikami, s tem pa se pojavljajo tudi nova vprašanja in skrbi. Kaj torej prinaša nova različica in kdaj? Večina sprememb, ki jih OpenAI uvaja v ChatGPT, se nanaša na to, kaj bot, ki ga poganja umetna inteligenca, zmore: na kakšna vprašanja lahko odgovarja, do katerih informacij lahko dostopa in podobno. Tokrat pa spreminja tudi način, kako lahko sami uporabljate ChatGPT. Podjetje uvaja novo različico storitve, ki vam omogoča, da z umetno inteligentnim AI botom komunicirate ne samo s pisanjem stavkov v besedilno polje, temveč tudi tako, da z njim govorite ali pa samo naložite sliko. Nove funkcije bodo tistim, ki plačujejo naročnino Plus, na voljo v naslednjih tednih, ostali pa bodo nove funkcionalnosti prejeli "kmalu zatem".

Del z glasovnimi ukazi ni nič pretresljivo novega: tapnete gumb in izgovorite svoje vprašanje, ChatGPT ga pretvori v besedilo in ga posreduje velikemu jezikovnemu modelu, pridobi odgovor in ga pretvori nazaj v govor ter vam odgovori glasovno. To bi moralo spominjati na pogovor z Alexo ali Googlevim asistentom, le da – tako upa OpenAI – bodo odgovori boljši zaradi izboljšane osnovne tehnologije. Zdi se, da se večina virtualnih pomočnikov prenavlja in vključuje velike jezikovne modele – OpenAI pa je za zdaj korak pred vsemi.

Odličen OpenAI-jev model Whisper opravlja velik del pretvorbe govora v besedilo, podjetje pa uvaja tudi nov model pretvorbe besedila v govor, ki naj bi znal ustvariti "zvok, podoben človeškemu, in to samo iz besedila in nekaj sekund vzorčnega govora." Izmed petih možnosti boste lahko izbrali glas za ChatGPT, vendar se zdi, da OpenAI meni, da ima model veliko večji potencial. OpenAI na primer sodeluje s Spotifyjem pri prevajanju podkastov v druge jezike, pri čemer ohranja zvok glasu osebe, ki vodi podkast. Obstaja veliko zanimivih načinov uporabe sintetičnih glasov in OpenAI bi lahko bil velik del te industrije. Ne glede na vse pa dejstvo, da lahko ustvarite spodoben sintetični glas samo z nekaj sekundami zvočnega posnetka, odpira vrata za

vse vrste potencialno problematičnih primerov uporabe. "Te zmogljivosti predstavljajo nove nevarnosti, kot je možnost, da bi zlonamerni akterji posnemali javne osebnosti in podobno," je zapisano v blogu podjetja, ki napoveduje nove funkcije. Model ravno zaradi tega ni na voljo za širšo uporabo in bo veliko bolj nadzorovan in omejen na določene primere uporabe ter partnerstva. Funkcija iskanja po slikah je nekoliko podobna storitvi Google Lens. Posnamete fotografijo, ChatGPT pa bo poskušal razbrati, kaj sprašujete, in ustrezno odgovoriti. V aplikaciji lahko uporabite tudi orodje za risanje, da bi čim bolj jasno postavili vprašanje, ali pa govorite ali tipkate vprašanja, ki se nanašajo na sliko. Tu se kot posebej koristna izkaže narava ChatGPT-ja: namesto da bi izvedli iskanje, dobili napačen odgovor in nato izvedli novo iskanje, lahko bota spodbudite in izboljšate odgovor med samim postopkom. To je zelo podobno temu, kar počne Google z večmodalnim iskanjem.

Očitno ima vključitev slik v ChatGPT tudi svoje slabosti. Ena od njih je, ko uporabite ChatGPT "na osebi": OpenAI pravi, da je zavestno omejitel "spособnost ChatGPT-ja, da analizira in daje neposredne izjave o ljudeh". Tako zaradi natančnosti, kot tudi zaradi zasebnosti. To pomeni, da ena najbolj znanstvenofantastičnih predstav o umetni inteligenci – sposobnost, da nekoga pogleda in pove, kdo je – ne bo kmalu uresničena. Kar je verjetno dobra stvar.

Skoraj leto dni po razcvetu ChatGPT-ja se zdi, da OpenAI še vedno skuša ugotoviti, kako svojemu modelu dati več funkcij in sposobnosti, ne da bi ustvaril nove težave in negativne plati uporabe. Z novimi izdajami je podjetje poskušalo hoditi po tej tanki črti z zavestnim omejevanjem tega, kar njegovi novi modeli lahko počnejo. Toda dejstvo je, da ta pristop ne bo deloval vedno. Ko

bo vedno več ljudi uporabljalo glasovni nadzor in iskanje po slikah, in ko se bo ChatGPT bližal temu, da postane resnično večmodalen, uporaben virtualni pomočnik, bo vse težje ohranjati vsa ta varovala.

Dober monitor Xiaomi navdušuje s ceno in hitrostjo

Kar si zamislite, to Xiaomi tudi prodaja. Najbolj je znan po telefonih, v njihovem ekosistemu pa najdemo praktično vse: robotske sesalnike, človeške robote, robotske pse, razvlažilce, dozornike hrane, miške in tudi monitorje.

Xiaomi je v Združenem kraljestvu in Španiji predstavil Curved Gaming Monitor 30" (za ime si zasluži nič točk). Zaslona je bil sprva naprodaj izključno na Kitajskem kot Redmi Curved Monitor 30". Ponaša se z razmerjem 21 : 9 in ločljivostjo WFHD (2560 x 1080 slikovnih točk) ter hitrostjo osveževanja 200 Hz. Poleg tega naprava pokriva 99 % barvne palete sRGB, kar zagotavlja več kot 16,7 milijona barv. Xiaomi Curved Gaming Monitor 30" ima dobro svetilnost 300 nitov in kontrastno razmerje 3000:1, ki zagotavlja naravne sence in ja-

snost v temnejših slikah. Xiaomi izpostavlja, da 1800R ukrivljenost zaslona zagotavlja bolj poglodbeno izkušnjo in opisuje robove kot "ultraozke", na prvi pogled pa so videti kot robovi na vsakem drugem monitorju. Naprava ima odzivni čas 4 ms in za zmanjšanje trganja zaslona med igranjem podpira AMD FreeSync Premium. Druge funkcije vključujejo načine Picture-in-Picture in Picture-by-Picture, tehnologijo zatemnitve DC za zmanjšanje utripanja zaslona in način Low Blue Light, certificiran s strani TÜV Rheinland, ki filtrira kratkovalovno modro svetlobo. Priključki na napravi vključujejo DisplayPort, HDMI 2.1, HDMI 1.4 in avdio priključek. Ukrivljeni igralni monitor Xiaomi velikosti 30 palcev je za 275 evrov že na voljo tudi v slovenski Xiaomi trgovini.

Najbolj nezadovoljni na Švedskem in Nizozemskem

Po zahtevnem letu 2022 se predvsem mladi tehnološki delavci v vse večji meri vračajo v pisarne in so tam bolj zadovoljni s svojimi delovnimi mesti. Raven zadovoljstva na delovnem mestu med mladimi tehnološkimi delavci v Evropi se je letos znova povečala. Delež zaposlenih, ki se na svoji poziciji počutijo nezadovoljni, je padel s 35 % leta 2022 na 15 % leta 2023.

Ugotovitve izhajajo iz poročila Young Generation in Tech (ki ga podpirata Eight Roads Ventures Europe in HR platforma HiBob), v katerega je bilo vključenih 2000 zaposlenih, starih med 20 in 30 let, ki delajo v IT podjetjih v sedmih državah: v Združenem kraljestvu, na Irskem, v Franciji, Španiji in Nemčiji, na Švedskem in Nizozemskem. Skoraj polovica vprašanih je izjavila, da so

**IMATE TEŽAVE S KRIŽEM,
BOLEČINE V VRATU, ZAPESTJU?**

**MI IMAMO REŠITEV ... PREVERITE
FIZIOTERAPIJA IN
ALTERNATIVNE METODE ZDRAVLJENJA**

WWW.VITA-SPA.SI | INFO: 031 807 784
VITA SPA D.O.O., | P.E. CESTA KOMANDANTA STANETA 4A | MEDVODE (TC SPAR 1. NADSTROPJE)

 VITA SPA
znanje za zdravje

“zelo zadovoljni” s svojo vlogo, 63 % pa jih namerava v bližnji prihodnosti ostati na svojem delovnem mestu. Pred enim letom je ista skupina poročala o razočaranju, pri čemer je bil vsak četrty na meji, da bi zapustil svoje delovno mesto. Medtem je velika večina vprašanih (82 %) izjavila, da njihove izkušnje v podjetju, v katerem delajo, »dosegajo« ali »presegajo pričakovanja«. Kar 77 % jih je povedalo, da so v zadnjih 24 mesecih vsaj enkrat napredovali.

Še vedno pa niso zadovoljni vsi. Med anketiranci so nizozemski in švedski tehnološki delavci poročali o najvišji stopnji nezadovoljstva, in sicer 17,7 % oziroma 25,3 %. Poleg tega je večina anketirancev iz obeh držav izrazila ničelno zaupanje v podjetja, v katerih delajo. Ta številka dosega 32,2 % na Švedskem in 38,7 % na Nizozemskem, medtem ko je evropsko povprečje 28,19 %. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da je več kot polovica anketirancev v vseh regijah izjavila, da so skoraj ali popolnoma nezaupljivi.

Pri vprašanju, ali ostati na delovnem mestu ali ga zapustiti, sta bila glavna dva najpomembnejša dejavnika plača in napredovanje. Druge motivacije so vključevale rast in uspeh podjetja ter fleksibilnost delovnega mesta.

Poleg plače so anketirani najbolj cenili hibridne in fleksibilne oblike dela, sledijo proračuni za učenje in razvoj ter udobnosti za dobro počutje na delovnem mestu. Na četrto in šesto mesto sta se uvrstila štiridnevni model dela in možnost dela od koder koli za določen čas.

Čeprav je fleksibilnost med glavnimi prednostnimi nalogami, se mladi tehnološki delavci vračajo v pisarne. Več kot polovica vseh vprašanih je izjavila, da najraje delajo v pisarni štiri- do petkrat na teden. Hibridno delo je bilo na drugem mestu s 34,49 %, pri čemer je skoraj 40 % zaposlenih poročalo, da se počutijo enako zavzete tako doma kot v pisarni.

Le 9,38 % anketirancev je dalo prednost delu na daljavo, pri čemer tovrstno organizacijo dela najbolj cenijo zaposleni na Irskem in v Franciji. Kljub strahu, da bi umetna inteligenca prevzela delovna mesta, je bilo 78 % anketiranih pričanih o pozitivnem vplivu tehnologije na njihovo vlogo. Večina jih je izjavila, da bo umetna inteligenca povečala njihovo produktivnost, učinkovitost in ustvarjalnost, medtem ko jih le 11 % nasprotuje uporabi AI orodij.

Poceni prepogljivi telefon

Samsung trenutno vodi med prepogljivci in zlozljivci, vendar se mu stolček vse bolj maje. Xiaomi, Google, Honor, Huawei in sedaj še podjetje Tecno ... Skoraj vsi največji akterji so v zadnjem letu pripravili svoje zlozljive kandidate. Samsung

za zdaj rešuje slabša dobavljivost konkurenčnih telefonov, še posebej v Sloveniji.

Torej, Techno je najnovejšo podjetje, ki je pripravilo Flip različico zlozljivega telefona. Imenuje se Phantom V Flip in na prvi pogled so njegovi aduti glavna kamera z visoko ločljivostjo, edinstven zunanji zaslon s krožno obliko, hitro polnjenje in izredno nizka cena. Na voljo bo v vijolični in črni barvi, telefon pa bo ovit v umetno usnje z lepo zaobljenimi stranicami.

Zlozljivi tečaj lahko ostane odprt pod katerimkoli kotom med 30 in 150 stopinjami in se zapre na debelino zgolj 14,95 mm, zato bi moral enostavno zdrsniti v tudi najmanjše žepce.

1,32-palčni AMOLED zunanji zaslon bo nedvomno pritegnil največ pogledov. Zasnovan je za upravljanje z enim palcem, prilagoditi ga je mogoče z ozadji in pripomočki – vreme, fitness funkcije, snemalnik zvoka, štoparica, časovniki in galerija. Tecno ga je obdal s krožnim izbočnim delom za kamero, ki vsebuje dva zunanja fotografska senzorja: glavni senzor s 64 MP in ultra širokokotni senzor s 13 MP. Noben pa nima optične stabilizacije slike, kar bo pošteno vpli-

valo na kakovost posnetkov, še posebej pri slabši svetlobi. Na voljo je tudi 32 MP telefoto senzor, namenjen portretom in selfjem. Ko telefon odprete, se razkrije 6,9-palčni zlozljivi OLED zaslon z ločljivostjo 2640 x 1080 slikovnih točk in prilagodljivo osveževalno hitrostjo 10-120Hz s tehnologijo LTPO. Pod njim je procesor MediaTek Dimensity 8050, 8 GB RAM-a in 256 GB pomnilnika. Nameščen je operacijski sistem HiOS 13.5, ki temelji na Androidu 13. Baterija s kapaciteto 4000 mAh podpira polnjenje z močjo 45 W, tako da je za polnjenje do 50 % dovolj 15 minut, polna napolnitev pa traja 45 minut. Tecno pravi, da bo telefon na voljo na mednarodnih trgih, vključno z Evropo. Okvirna cena naj bi bila okoli 700 evrov, kar je občutno manj od vseh konkurentov.

LG Gram Fold: tablični računalnik in prenosnik

Prenosnik ali tablica? To se sprašujemo ob pogledu na napravo LG Gram Fold, ki je bila pred kratkim predstavljena v Južni Koreji. Zmedel nas je 17-palčni OLED zaslon, ki ga lahko zložimo in posledično napravo uporabljamo kot prenosnik ali tablico.

Osnovna cena računalnika LG Gram Fold se začne pri vrtočlavih 4000 evrih. Podatkov o evropski izdaji za zdaj ni na voljo. LG Gram Fold se lahko uporablja v različnih postavitvah. Če želite tradicionalno izkušnjo prenosnika, ga lahko postavite pokonci in na spodnjo polovico postavite Bluetooth tipkovnico, da uporabite preostali del zaslona kot 12-palčni prenosnik z razmerjem stranic 3 : 2. Če se odrečete fizični tipkovnici, lahko tipkate po virtualni tipkovnici na zaslonu.

Prenosnik lahko popolnoma raztegnete in ga uporabljate kot tablico ali pa dodate tipkovnico in ga uporabljate kot računalnik s 17-palčnim zaslonom. Na voljo je tudi način knjige, ki je zasnovan tako, da prenosnik prepolovite in ga držite v rokah v pokrajinski oziroma ležeči postavitvi. Zaslon ima ločljivost 1920 x 2560 z največjo svetilnostjo 500 nitov.

LG pravi, da je Gram Fold ocenjen za 30.000 ciklov zlaganja. To se morda zdi malo v primerjavi z 200.000 ali celo 400.000 cikli, ki jih premorejo najnovejši zlozljivi telefoni, vendar LG opozarja, da prenosnik običajno zložimo redkeje.

LG-jev zlozljiv zaslon je najbolj sveža novica na tem področju. Prejšnji mesec je HP predstavil Spectre Fold, ki ima prav tako 17-palčni zaslon, vendar veliko višjo ceno – 5000 evrov. Pred tem smo dobili prenosnik ASUS Zenbook 17 Fold OLED s 17,3-palčnim zaslonom za tri tisočake in pol. Tudi Lenovo se je s ThinkPad X1 Fold preizkusil na trgu zlozljivih zaslonov. Ima manjši 13,3-palčni zaslon in nižjo ceno (okoli 2500 evrov). Poleg glavne atrakcije (zlozljivi zaslon) so ostale specifikacije bolj skromne. Poganja ga procesor Intel i5-1335U s 16 GB RAM-a in 512 GB prostora za shranjevanje. Tehta 1250 gramov. V zlozljivem načinu okoli pasu meri 19,9 mm in 9,4 mm, ko je raztegnjen. LG Gram Fold je združljiv tudi z digitalnim peresom, vendar je naprodaj ločeno.

iPhone 15 Pro Max – ali je vreden naziva najboljšega?

NA TESTU

ŽE NA ZAČETKU VAM LAHKO POVEM, DA SE NE MOREM OPREDELITI, KER NE GRE ZA PRIMERJAVO JABOLKO-JABOLKO. ANDROID IN iOS OZIROMA APPLE/GOOGLE STA POVSEM DRUGAČNA EKOSISTEMA IN ZA OBA VELJAJO DRUGAČNI KRITERIJI, KAJ JE DOBRO IN KAJ SLABO.

Pred izidom novih telefonov iPhone 15 smo se vsi zavedali, da bo šlo za odlične naprave. Vprašanje je bilo le, ali bo Apple uspel narediti pomembno nadgradnjo ali bo šlo bolj za osvežitev lanskoletnih modelov. Lahko rečem, da so nekatere posodobitve več kot le osvežitev, druge pa le tiste pričakovane nadgradnje, ki jih težko opazi vsak povprečen uporabnik. Testiral sem najmočnejšo različico iPhone 15 Pro Max, v katero so vgrajene vse najnovejše igrače.

CENA V SLOVENIJI?

- iPhone 15 Pro Max 256 GB: 1555 €
- iPhone 15 Pro Max 512 GB: 1821 €
- iPhone 15 Pro Max 1 TB: 1960-2087 € (odvisno od barve)

Telefon lahko kupite pri operaterjih, prodajalnah iStyle in drugje na prostem trgu.

USB-C, AKCIJSKI GUMB, TITANOVO OHIŠJE

Čeprav je splošen izgled v primerjavi z lanskoletnim iPhone 14 Pro Max ostal bolj ali manj identičen, se vseeno opazi nekaj manjših in večjih sprememb. Med večjimi izstopajo USB-C, ki je končno prispel tudi na telefone iPhone. Vemo, da je pri tem veliko vlogo igrala Evropska unija. Ampak ne glede na razlog so lahko vsi iPhone uporabniki te spremembe veseli. Zakaj? Pustimo, da je bil Lightning priključek zastarel že pred nekaj leti, USB-C je že danes veliko boljši priključek in v prihodnosti bo samo še boljši.

Z USB-C lahko uporabnik na telefon priključi periferne naprave (miška, tipkovnica), zunanje zaslone, Apple pa je dodal še možnost polnjenja drugih naprav z baterijo iPhona. Presenečen sem, da so hitrost polnjenja omejili na zgolj 30 W, kar je daleč za Android konkurenco.

Najbližje je Samsung s 45-W polnjenjem telefona Galaxy S23 Ultra, a Samsung ne slovi po dobrih hitrostih polnjenja. Ne pričakujem, da bi Apple moral vgraditi 120-W ali hitrejšo polnjenje. Zadovoljen bi bil s 66-W polnjenjem, ki bi mi v dobrih 15 minutah telefon napolnilo za skoraj celodnevno rabo.

Druga sprememba je akcijski gumb, ki nadomešča gumb za preklon v tihi način. Všeč mi je ideja, manj pa izvedba. Za zdaj lahko gumb uporabite kot bližnjico do nekaterih aplikacij, na primer svetilke, kamere in podobno. Želim si več. Pogrešam, da bi lahko z dvema hitrima klikoma imel na voljo še eno bližnjico. Ali pa z dolgim pridrženjem tretjo bližnjico. Kar je na voljo sedaj, lahko storim tudi na Android telefonu s klasičnimi gumbi. Upam, da v prihodnji programski posodobitvi dodajo to možnost.

Prav tako mi ni všeč postavitve gumba. Postavljen je previsoko, da bi ga dosegel pri enoročni rabi.

Tretja sprememba je ohišje iz titana. Kot je dokazal vsem znani razstavljaec telefonov JerryRigEverything, je Apple uporabil titan »le« na zgornjem sloju ohišja (približno 1 mm). Nisem metalurg, ampak kolikor vem je titan težje obvladljiv od ostalih surovin, zato je to vseeno impresiven dosežek. Pod titanom se nahaja aluminijeva zlitina, zato bi vam priporočal, da ne vzamete črne različice, ampak raje sivo. Zakaj?

Če boste telefon uporabljali brez ovitka in ko boste telefon na straneh opraskali, boste namesto brezhibne črne barve imeli zelo grde sive (aluminijaste) črte. Pohvalim lahko tudi odpornost proti madežem prstnih odtisov, ki na hrbitišču niso vidni – in le redko na straneh. Zaradi titana je letošnji iPhone 15 Pro Max tudi za približno 20 gramov lažji od predhodnika, kar pa je razlika, ki se jo takoj občuti.

Manjšo spremembo so naredili tudi na robovih, kjer se stranice srečajo s preostalim ohišjem. Ti robovi so sedaj bolj "okrogli", podobno kot vidimo pri nekaterih Android telefonih.

Grajam lahko še priloženi USB-C kabl, ki je 2. generacije, zato hitrosti ne bodo vrhunske. Apple ni edini, pri katerem sem to opazil, a vseeno je praksa, ki me pri ceni telefona nekoliko bega in žalosti. Se pa strinjam, da marsikomu to ne bo v breme, saj AirDrop dela fantastično in kabla za prenos po vsej verjetnosti ne boste uporabljali (razen, če prenašate večje datoteke).

OLED ZASLON OSTAJA ENAK

Kar me ni zmotilo. OLED zaslon je bil že na iPhoneu 14 Pro Max zelo dober. 2000 niti svetilnosti, 120 Hz dinamično osveževanje, OLED barve in kontrasti ... Več od tega ne potrebujem in niti ne zahtevam. Zaslon je več kot dovolj svetel za uporabo na močnem soncu, hitrost osveževanja odlična za igranje iger in za brezhibno splošno uporabo, OLED zasloni me pa tako ali tako pri multimedijki vsebini navdušujejo. Če se smem dotakniti osnovnih različic iPhone 15, ki imata le 60-Hz zaslon, kar je po mojem mnenju nedopu-

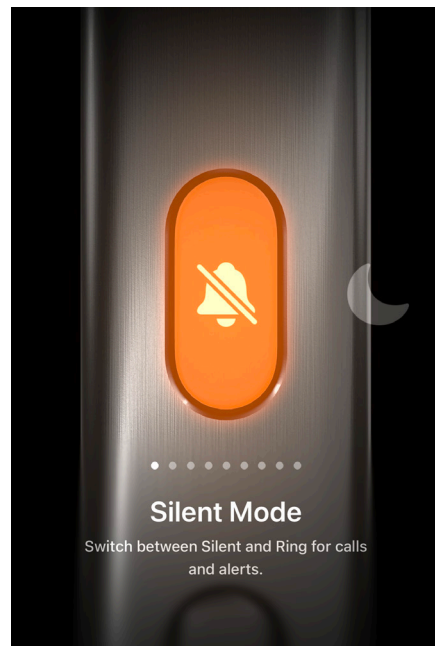
stno že pri telefonu za 400 evrov, kaj šele pri tistih nad 1000 evri. Razumem, da mora Apple narediti opazne razlike, da uporabniki lahko razločijo med iPhone 15 in iPhone 15 Pro, ampak mislim, da je dovolj, da so v iPhone 15 (in 15+) vgradili lanskoletni procesor, iPhone 15 Pro in Pro Max pa sta dobila novejši procesor. To bi moral biti dovolj velik faktor za razločevanje modelov. Kamere pa so bile doslej vedno različne v osnovnih in Pro različicah.

Moram pa se dotakniti dinamičnega otoka, ki me tudi v tokratni izvedbi ni prepričal. Njegova funkcionalnost je še vedno zelo omejena. Aplikacije, ki so podprte, na otoku prikazujejo uporabne informacije, vendar je ta seznam, vsaj za slovenske uporabnike, prekratek. V večini primerov mi je bil pri gledanju filmov ali igranju iger dinamični otok v napoto. Resnično si želim, da bi Apple in ostali razvijalci bolj intenzivno posvetili svoj čas izboljšanju te funkcije.

TEŽKO JE KVANTIFICIRATI TO ZMOGLJIVOST

Zagotovo ste že slišali, da je Apple v najnovejši iPhone 15 Pro Max vgradil nov 3-nm procesor A17 Pro, ki mu bodo vsi dosedanja in prihodnji procesorji gledali v hrbet (vsaj po besedah Appl). Res je, številke, ki jih dosega A17 Pro, so izjemne in presejajo številke slehernega telefona, ki sem ga doslej uspel preizkusiti. Potem je tu še možnost uporabe tehnologije sledenja žarkom (angl. ray tracing) v igrar. Podobno lahko stori tudi Snapdragon 8 Gen 2, ampak doslej nisem imel na voljo igre, v kateri bi lahko preizkusil to funkcijo.

Tudi pri novem iPhoneu 15 Pro Max nisem imel te priložnosti. Prav tako se nisem uspel iz prve roke prepričati, kako iPhoneu 15 Pro Max uspe igrati nekatere računalniške igre, kot je na primer Resident Evil: Village in Assassin's Creed Mirage. Za vzorec sem imel na voljo le Applov predstavitveni video, v katerem je telefon blestel. Dosežek je impresiven in zgodil se je veliko hitreje, kot sem pričakoval. Prepričan sem bil, da bo minilo vsaj še nekaj let, preden bo lahko katerikoli telefon s tako lahkoto igral računalniške igre. Še bolj pomembno je, da ne gre za drugo-

razredne igre, ampak AAA naslove, ki obremenijo tudi računalnike.

Hitrost pogona ni na nivoju novejšega UFS 4.0, ki je vgrajen v Xiaomi 13T Pro, Galaxy S23 Ultra in podobne telefone. Čeprav zaostaja za najboljšimi, bo ta vseeno zadoščala za večino uporabnikov.

Baterija je prav tako zelo dobra. Pričakujete lahko več kot celodnevno uporabo. Youtube ustvarjalec Mrwhosetheboss je testiral zadnje tri generacije iPhoneov in iPhone 15 Pro Max se je uvrstil na drugo mesto, takoj za iPhone 15+.

ALI SE IPHONE 15 PRO MAX ALARMANTNO PREGREVA?

V novicah ste lahko zasledili, da imajo novi telefoni iPhone 15, še posebej iPhone 15 Pro in iPhone 15 Pro Max, težave s pregrevanjem oziroma odvajanjem toplote. Sprva sem pričakoval, da je srž težave pri igranju zahtevnih iger, a po pričanjih uporabnikov se pregrevanje dogaja tudi pri najbolj vsakdanjih opravilih, kot so opravljanje klicev, polnjenje, fotografiranje in podobno.

Sprva so se pojavljala namigovanja, da je napaka v novem procesorju A17 Pro, da le-ta ne zmore učinkovito odvajati vse te zmogljivosti. Pomisleki so bili tudi okoli ohišja iz titana, ki prav tako slabše odvajata toploto. Tretji pa so špekulirali, da je nekaj narobe z režo za SIM kartico, saj naj bi se težave pojavljale večinoma v evropskih različicah telefona.

Apple je ovrgel vse teorije. Pravijo, da je težava v sistemu iOS 17 in pred kratkim so tudi izdali popravek sistema. Če si boste naložili različico iOS 17.0.3, bi morali opaziti razliko.

Med testiranjem, preden je Apple izdal popravek, sem bil eden redkih, ki nisem naletel na enako pregrevanje kot ostali. Igral sem igro

Prednosti	Slabosti
Fenomenalna zmogljivost	Akcijski gumb omejen na eno funkcijo
Zelo dobra baterija	Hitrejše pregrevanje
Odličen in svetel zaslon	Počasno polnjenje
Ohišje iz titana	Dinamični otok še vedno funkcionalno povprečen
Izboljšane kamere	
USB-C priključek	

Genshin Impact, ki je med bolj zahtevnimi za telefone – telefon se je pošteno segrel, vendar še vedno v mejah normale. Po uradnih meritvah je bil v povprečju za stopinjo ali dve toplejši od najboljših Android telefonov, kar se mi ne zdi pretirana razlika.

Opazil pa sem, da se je bolj segreval pri tistih najbolj osnovnih opravilih, kar se mi doslej pri ostalih telefonih ni dogajalo. Na primer: ko sem brskal po spletu in istočasno poslušal glasbo, se je iPhone 15 Pro Max začel neobičajno segrevati. Na dotik je bil pošteno topel in ne "mlačen", kot sem vajen pri ostalih telefonih, na primer Huawei P60 Pro, Galaxy S23 Ultra, Xiaomi 13 in podobno.

Do pregrevanja pri manj zahtevnih opravilih res ne bi smelo priti, vsaj ne v končnih različicah telefonov, ki so na voljo kupcem. Je pa pohvalno, da je Apple razmeroma hitro razrešil težavo. Vseeno bom spremljal, ali je napaka resnično odpravljena ali bodo uporabniki naleteli na še kakšen podoben scenarij.

KAMERE ŠE DODATNO IZPILILI, IZBOLJŠALI POVEČAVO IN NOČNO FOTOGRAFIRANJE

Zunanja in strojna podoba kamer se v primerjavi z lanskim letom nista spremenili. iPhone 15 Pro Max je edini telefon v seriji, ki je vendarle dobil namensko telefoto lečo in tako tudi tukaj zapolnil vrzel z najboljšimi Android telefoni. Tudi programska plat je bila dodatno ustrojena, kar se pozna v podrobnostih pri slikah in posnetkih. Senzorja glavne (48 MP) in ultraširoke (12 MP) kamere sta enaka, vendar imata nov algoritem za

obdelavo fotografij. Lansko leto je iPhone 14 Pro Max uporabljal »pixel-binning« tehnologijo in posnel 12 MP fotografije. Letos kamere istočasno posnamejo 48 MP in 12 MP fotografijo, ki ju programska oprema naknadno združi. Uporabnik dobi 24 MP fotografijo, ki izkoristi prednosti pixel-binninga, vendar pri višji ločljivosti.

Glavna kamera in telefoto kamera premoreta optično stabilizacijo slike (OIS), ultraširoka je nima, kar se občuti pri slabših svetlobnih pogojih.

GALERIJA FOTOGRAFIJ

Hitrost, pri kateri to naredi, je tudi na izredno visokem nivoju. Celoten proces je hitrejši od pomežika. Zaslonka je hitrejša od na primer Samsungovega Galaxy S23 Ultra, ampak počasnejša od rekorderja vivo X90 Pro, ki mi je še danes ostal v spominu ravno zaradi svoje bliskovite hitrosti fotografiranja.

Pri vsakdanjem fotografiranju že pri lanskem modelu nisem imel pripomb. Današnji najboljši telefoni lahko zajemajo zares osupljive fotografije in razlike med njimi so pogosto minimalne in na koncu stvar okusa posameznika. Mnogi se pritožujejo nad nasičenostjo Samsungovih fotografij, druga polovica uporabnikov pa to obožuje. iPhone se je doslej vedno držal bolj umirjenih tonov, ki se nagibajo k realizmu in zraven dodajo še kanček topline.

Letošnji iPhone 15 Pro Max je šel morda še za kanček bolj v svet realizma. Barve so zelo umirjene in nevtralne ter zelo dober približek temu, kar vidim s prostim očesom. Splošna kakovost je kot

vedno na zelo visokem nivoju. Šume in artefakte opaziš le poredko, zaznavanje robov v portretu je fenomenalno (portret lahko ustvarite tudi naknadno v galeriji slik), bolje se znajde tudi ponoči in v okolju s številnimi svetlobnimi viri.

Telefoto kamera ločljivosti 12 MP je dodatek, ki je bil dolgo na seznamu najbolj zaželenih. Pri 5-kratni optični povečavi se iPhone 15 Pro Max lahko kosa z najboljšimi senzorji za povečavo na trgu, vendar mu je pri tem v veliko pomoč tudi programska plat. Na žalost pri roki nimam telefona Galaxy S23 Ultra ali Huawei P60 Pro, da bi lahko vse tri testiral in primerjal v enakih pogojih. Po preteklih izkušnjah bi dal rahlo prednost Huaweiju in Samsungu, še posebej pri večjih povečavah. V vsakem primeru pa boste s fotografijami izredno zadovoljni. Nahajamo se v rangu kakovosti, kjer bodo le najbolj izkušene oči lahko našle večje razlike. Povprečni uporabniki bodo pri vseh naštetih telefonih ostali brez besed.

Video pa je področje, kjer mislim, da bo iPhone še nekaj časa obdržal primat. Stabilizacija je odlična, podrobnosti izostrene, barve čudovite, samodejno prilagajanje okoliškemu pogojem je odlično... Res težko najdem kakšno pripombo.

Tudi sprednja kamera je zelo dobra, zadovoljen sem bil tudi z zajemom zvoka in možnostjo snemanja v 4K ločljivosti (do 60 fps), kar bo pomembno za vlogerje.

KONČNO MNENJE

Če rečem, da je iPhone 15 Pro Max najboljši iPhone, ne boste ravno presenečeni. Dobil je nekaj potrebnih in pričakovanih izboljšav (procesor, USB-C), titanovo ohišje je presenetljiv dodatek, na področju kamer pa je naredil dovolj, da ga lahko uvrstimo med najboljše fotografe.

Bi ga morali kupiti? Če ste lastnik iPhonea 14 Pro Max, ne vidim potrebe po nadgradnji, razen če ste iz določenega razloga z njim nezadovoljni ali pa ga lahko prodate po dobri ceni. Nadgradnja je bolj smiselna za uporabnike osnovnih različic prejšnjega ali starejšega modela, kjer je preskok v zmogljivosti veliko bolj opazen.

Kaj pa Android uporabniki? Prva ovira, ki jo boste morali preskočiti, je prehod iz Androida na iOS. Če mislite, da to ni težava in ste s trenutnim telefonom nezadovoljni, je iPhone 15 Pro Max lahko pravi telefon.

Kaj pa jaz? Krempilji Androida so globoko v meni in Apple ima pred seboj nemogočo nalogo. Neskončna personalizacija, uporaba rešitev tretjih ponudnikov in sistemsko odklepanje telefona so samo nekateri faktorji, zaradi katerih je zame prehod na iOS nemogoč. Kljub temu pa vidim določeno privlačnost telefonov iPhone in Appleovega ekosistema. Kot vedno, vsake oči imajo svojega malarja.

IMAGE BY RAWPIXEL.COM ON FREEPK

Deepfake posnetki ogrožajo splošno javnost

UMETNA INTELIGENCA (AI) NAM JE LAHKO V POMOČ, LAHKO PA PREDSTAVLJA TUDI GROŽNJO, KAR DOKAZUJEJO NEDAVNI DEEFAKE POSNETKI ZNANEGA YOUTUBERJA Z IMENOM MRBEAST, KI JE NIČ HUDEGA SLUTEČE UPORABNIKE RAZVESELIL Z NOVIMI TELEFONI IPHONE 15 ZA LE DVA DOLARJA.

Vprašanje je, koliko ljudi je prepozno ugotovilo, da gre za prevaro, a bojimo se, da gre za zelo visoko številko.

Deepfake posnetki so obstajali že pred pojavom umetne inteligence v obliki, kot jo poznamo danes (ChatGPT, Bard, Bing, Midjourney ...). A z adventom velikih jezikovnih modelov so ti posnetki postali strašljivo realistični. Le vprašanje časa je bilo, kdaj bodo nepridipravi izkoristili to napredno tehnologijo v zle namene.

Izbrali so najboljšo možno tarčo. MrBeast je poznan po svojih ekstravagantnih Youtube videih, v katerih svoje oboževalce in mimoidoče razveseljuje z dragimi avtomobili, zasebnimi letali, telefoni, hišami in podobnimi darili. Scenarij, kjer bi MrBeast delil skoraj brezplačne telefone iPhone 15, niti ni preveč nenavaden. Na to so stavili tudi zlonamerneži. Lažni MrBeast je gledalce nagovarjal, naj kliknejo na povezavo v posnetku, ki pa je v

ozadju skrivala namero po kraji podatkov. Deepfake posnetek MrBeasta se je pred kratkim pojavil na TikToku, kjer je po vsej verjetnosti naredil zajetno škodo, ne samo uporabnikom, ampak tudi platformi, ki se bo sedaj spopadala z vprašanji, kako v prihodnosti to preprečiti.

MrBeast ni edina žrtev prevar z umetno inteligenco. Tudi Putinova podoba je bila v preteklosti zlorabljena za širjenje lažnih informacij.

Čeprav so znane osebnosti bolj privlačne tarče, so ogroženi tudi navadni smrtniki. To sta na lastni koži izkusila tudi novinarja BBC-ja Matthew Amroliwala in Sally Bundock. Njuna podoba je bila uporabljena za promocijo finančne prevare. V videu naj bi novinarja gostila najbogatejšega Zemljana Elona Muska, ki naj bi ga zasliševala o trenutno domnevno najbolj dobičkonosni investicijski priložnosti. Tudi Elon Musk je bil v preteklosti že žrtev deepfake posnetkov, v kate-

rih naj bi razdajal svoje bogastvo in svetoval o kriptovalutih.

Meta (prej Facebook) je doslej na tovrstne posnetke pripela opozorila o morebitnih napačnih informacijah, ki jih je odkrila organizacija FullFact. Slednja si je zadala misijo, da preveri vse morebitne nepravilnosti, ki se pojavljajo v novicah in na družbenih medijih. Oglasil se je tudi predstavnik podjetja Meta. »Ne dovolimo takšne vsebine na naših platformah in smo jo nemudoma odstranili. Nenehno si prizadevamo izboljšati naše sisteme in spodbujamo vse, ki vidijo vsebino, za katero menijo, da krši naša pravila, da jo prijavijo z orodji v aplikaciji. Nato jo lahko preučimo in ukrepamo.«

Javil se je tudi TikTok, ki je lažni posnetek MrBeasta odstranil nekaj ur po objavi in blokiral račun, ki je kršil njihove pogoje uporabe. TikTok ima v svojem pravilniku tovrstne »sintetične«

posnetke izpostavljene kot prepovedano vsebino. Pravi MrBeast pa je medtem platformo X (prej Twitter) in ostale platforme pozval k odgovoru na vprašanje, ali so pripravljeni na porast tovrstnih prevar.

KAKO PREPOZNATI DEEPFAKE POSNETKE?

Čeprav za zdaj klasični phishing napadi in napadi z ransomware ostajajo najbolj pogoste oblike napadov in tudi najbolj uspešne, po vsej verjetnosti prihaja obdobje, ko bodo deepfake posnetki in napadi z umetno inteligenco vse pogostejši.

Nedavno se je moral zaradi umetne inteligence zagovarjati tudi Tom Hanks. Njegovo podobo so ukradli za promoviranje kontroverznega zobozdravstvenega načrta.

AI sistemi bodo postali le še naprednejši. Z razvojem se bodo povečevale skrbi, kako prepoznati tovrstne prevare. Zlato pravilo je, da bodite v dvomih, če naletite na posnetek, objavo ali sporočilo, v katerem vam nekdo ponuja nekaj brezplačnega, še posebej, če gre za izdelek ali storitev, ki običajno zahteva večje zneske.

Podoba MrBeasta nekoliko razvrednoti to pravilo. Ravno zaradi njegovih posnetkov, v katerih se

tudi sicer udeleženci potegujejo za privlačne nagrade, je bilo omenjeni deepfake posnetek težko prepoznati kot prevaro.

Nimamo druge izbire, kot da smo vedno previdni in vsako informacijo predhodno preverimo. Tisti najbolj pozorni uporabniki bodo opazili tudi nekaj drugih sumljivih znakov, ki lahko nakazujejo, da gre za prevaro.

V posnetku MrBeasta (ogledate si ga lahko na bit.ly/DeepfakeRN) so zlonamerneži vključili ime znanega Youtuberja z modro potrditveno oznako, ki smo je vajeni od uradnih profilov. Če ste pogosti uporabnik TikToka, veste, da tovrstna postavitve imena ni potrebna, saj vsi videji že vključujejo ime nalagalca pod logotipom TikToka.

V primeru novinarjev BBC-ja so bili razlogi za sumničavost bolj slovnične narave. Voditeljica napačno izgovori številko 15 in z nenavadno intonacijo izgovori besedo »project«. Prisotnih je še nekaj manjših slovničnih napak, ki pa jih lahko zelo hitro zgrešite (na primer napačna raba »was, were«). Ker bodo posnetki sčasoma postajali vse bolj realistični, bodo tovrstne napake pomembne za prepoznavo prevar. V istem posnetku se zelo težko opazi, da je Elon Musk dobil dodatno oko nad svojim levim očesom. Oči, prsti in podobne podrobnosti so pri posnetkih z umetno inteligenco pogosto iznakažene, za nas pa to predstavlja priložnost, da se izognemo katastrofi. Oglasili so se tudi pravni strokovnjaki, ki so deljenega mnenja glede prepovedi tovrstnih posnetkov. V primeru, da bi prepovedali deepfake tehnologijo, bi oškodovali tudi pristno vsebino v filmih in serijah, ustvarjeno s posebnimi učinki.

CIOSEC 2023

Osrednja konferenca za tehnologije in storitve s področja varovanja informacij v Sloveniji

17.11.2023

Dogodek bo potekal **preko spleta**

CIOSEC je brezplačen dogodek, ki je namenjen vodjem IT in varnostnim inženirjem s ciljem izmenjave mnenj in izkušenj.

ciosec.palsit.com | info@palsit.com

Dogodek je **BREZPLAČEN** za vsa podjetja, ki niso ponudniki IKT storitev.

PALSIT

NAŠE ZNANJE ZA VAŠE VARNO POSLOVANJE

Informacijska varnost – dogodki, nasveti in rešitve.

Varnost zahteva vključenost vseh sistemov in zaposlenih

PAMETNE INOVACIJE, ČEPRAV PRINAŠAJO UDOBJE IN NAPREDNE FUNKCIJE, ODPIRAJO VRATA NOVIM VARNOSTNIM GROŽNJAM.

V sodobnem času sta uporaba tehnološko naprednih naprav in spletna povezanost postali neizogibni, kar nas vse postavlja v središče potencialnih kibernetičkih groženj. Medtem ko so osebni podatki nedvomno dragoceni, podatki podjetij pogosto predstavljajo še večjo tarčo, zaradi česar je kibernetična varnost v poslovnem okolju postala prednostna naloga. Poleg digitalne varnosti pa je nujno razmisliti tudi o sodobnih metodah fizične zaščite, kot so napredne ključavnice, alarmi, nadzorne kamere in varnostni sefi.

KAKO DELO NA DALJAVO VPLIVA NA KIBERNETSKO VARNOST?

V zadnjem desetletju je delo na daljavo postalo vse bolj priljubljeno, pandemija COVID-19 pa je ta trend še pospešila. S tem se je pojavila potre-

ba po novih pristopih h kibernetični varnosti in varovanju podatkov. Hibridni načini dela, kjer zaposleni deloma od doma in deloma v pisarni, prinašajo svoje specifične izzive.

Prvi in najbolj očitni izziv je povečana uporaba osebnih naprav za službene namene. Mnogi zaposleni uporabljajo svoje računalnike, pametne telefone in tablice za dostop do službenih podatkov. Čeprav je to priročno, lahko osebne naprave predstavljajo varnostno tveganje, saj pogosto nimajo enake ravni zaščite kot službene naprave. Katera koli oblika "malware" napada, ki se lahko prenese na osebno napravo, lahko potencialno ogrozi celotno omrežje podjetja.

Drugi izziv je povečana uporaba javnih in nezaščitenih omrežij Wi-Fi. Zaposleni, ki delajo iz kavarin ali drugih javnih mest, se pogosto povezujejo na omrežja, ki niso zaščiteni. Napadalci lah-

ko izkoristijo te povezave, da prestrežejo podatke ali vdirajo v naprave. Tretji izziv je na splošno povečana potreba po dostopu do omrežij podjetij izven pisarne. To pomeni, da morajo podjetja zagotoviti varne VPN povezave, ki omogočajo zaposlenim dostop do podatkov brez izpostavljanja tveganjem za samo omrežje. Da bi se podjetja lahko spopadla s temi izzivi, je nujno, da sprejmejo celostne pristope h kibernetični varnosti. To vključuje:

- **Usposabljanje zaposlenih:** Zaposleni morajo biti seznanjeni z osnovnimi načeli kibernetične varnosti, kot so prepoznavanje t.i. phishing napadov, uporaba močnih gesel in redno posodabljanje programske opreme.
- **Uporaba naprednih varnostnih rešitev:** To vključuje uporabo protivirusnih programov, požarnih zidov, sistemov za zaznavanje

na podlagi njihovih edinstvenih lastnosti, kot so biometrični podatki.

Biometrična avtentikacija predstavlja eno izmed najnaprednejših in najbolj zanesljivih metod preverjanja identitete posameznika. Temelji na edinstvenih fizičnih ali vedenjskih lastnostih posameznika, kot so prstni odtisi, obrazne značilnosti, vzorec mrežnice očesa ali celo način tipkanja. Ker je skoraj nemogoče popolnoma posnemati ali ukrasti te edinstvene značilnosti, biometrični sistemi ponujajo visoko stopnjo varnosti. Vendar pa njihova uporaba prinaša tudi izzive. Biometrični podatki so občutljivi, in če pride do njihovega uhajanja, jih za razliko od gesel ni mogoče spremeniti. Poleg tega obstajajo tudi etična vprašanja glede zasebnosti in shranjevanja biometričnih podatkov. Kljub tem izzivom pa se biometrična avtentikacija vse bolj uveljavlja kot ključna komponenta sodobnih varnostnih sistemov, saj ponuja kombinacijo udobja in visoke stopnje zaščite.

Sistemi za kontrolo dostopa določajo, kdo lahko dostopa do določenih informacij in virov. Zaposleni v oddelku za trženje na primer ne potrebujejo dostopa do finančnih podatkov podjetja. Sistem za kontrolo dostopa lahko zagotovi, da imajo uporabniki dostop samo do informacij, ki jih potrebujejo za svoje delo.

Phishing napadi (slovensko tudi ribarjenje) so postali ena izmed najpogostejših in najbolj zvitih oblik kibernetičnih napadov. Gre za taktiko, pri kateri napadalci poskušajo pridobiti občutljive informacije, kot so uporabniška imena, gesla ali podatki o kreditnih karticah s pošiljanjem zavarovanih e-poštnih sporočil, ki na prvi pogled izgledajo kot uradna komunikacija s strani zaupanja vrednih virov. Napadalci pogosto ustvarijo e-poštne naslove, spletne strani ali sporočila, ki so vi-

deti identična pravim, s čimer zavedejo žrtve, da razkrijejo svoje podatke. Najboljša obramba je osveženost zaposlenih. Redno usposabljanje zaposlenih ali članov gospodinjstva o tem, kako prepoznati sumljivo e-pošto ali povezavo, je ključnega pomena. Preden kliknete na povezavo v e-pošti, se prepričajte, da je URL naslov pristen. Napadalci pogosto uporabljajo domene, ki so zelo podobne pravim, a z majhnimi spremembami v črkovanju. Večina sodobnih spletnih brskalnikov in e-poštnih storitev ima vgrajena orodja za zaznavanje phishing napadov. Zagotovite, da so ta orodja aktivirana in redno posodobljena.

Priponke v e-pošti so pogosto način, na katerega se zlonamerna programska oprema najlažje razširi. Če niste pričakovali priponke ali ne poznate pošiljatelja, je najbolje, da je ne odprete. Nikoli ne vnašajte svojih osebnih podatkov na spletno stran, do katere ste bili preusmerjeni preko e-poštnega sporočila, ne da bi preverili njeno avtentičnost.

Končne točke, kot so računalniki, prenosniki in strežniki, so pogosto tarče napadov. Uporaba protivirusnih programov, požarnih zidov in redno posodabljanje programske opreme so nujni koraki za njihovo zaščito.

Mobilne naprave so postale integralni del našega vsakdana, vendar so hkrati tudi nadvse ranljive za napade. Uporaba šifriranja, zaklepanje naprav z geslom ali biometričnimi podatki in previdnost pri prenosu aplikacij iz (ne)zaupanja vrednih virov so ključni ukrepi za zaščito teh naprav.

Kraja identitete je lahko katastrofalna. Redno spremljanje bančnih izpiskov, uporaba šifriranih povezav (VPN) pri brskanju po spletu in izogibanje deljenju občutljivih informacij na javnih omrežjih je še nekaj pravil, ki bi se jih morali držati.

vodorov in drugih orodij, ki lahko zaznajo in preprečijo varnostne grožnje.

- **Stalno spremljanje omrežja:** Podjetja morajo stalno spremljati svoje omrežje za morebitne nepravilnosti, ki bi lahko nakazovale na varnostno grožnjo.

V času, ko sta delo na daljavo in hibridno delo postala nova norma, je ključnega pomena, da podjetja ostanejo korak pred napadalci in zagotovijo, da so podatki in omrežja varni.

KAKO ZAŠČITITI KONČNE TOČKE IN KLJUČNE PODATKE?

Avtentikacija zagotavlja, da je oseba, ki poskuša dostopati do sistema, dejansko tista, za katero se izdaja. Uporaba močnih gesel in dvostopenjske avtentikacije (2FA) je ključna. 2FA zahteva dodaten korak pri prijavi, na primer vnos kode, poslano na mobilno napravo. Identifikacija uporabnikov pa omogoča prepoznavanje posameznikov

KAKO POSKRBE TI ZA VARNO HRAMBO PODATKOV?

Varno hrambo in arhiviranje podatkov je treba obravnavati kot ključno komponento vsakega informacijskega sistema. Nepravilno shranjeni ali izgubljeni podatki lahko povzročijo finančne izgube, pravne težave in izgubo zaupanja strank.

Vse pomembne podatke je treba redno kopirati. To vključuje dnevne, tedenske in mesečne varnostne kopije, odvisno od kritičnosti podatkov. Varnostne kopije je treba shranjevati na ločenih fizičnih lokacijah, oddaljene od primarnega sistema.

Za zaščito podatkov pred nepooblaščenim dostopom je treba uporabiti močne šifrirne algoritme. Šifriranje je še posebej pomembno za občutljive podatke, kot so finančni podatki ali osebni podatki strank.

Uporabite večplastne varnostne rešitve, kot so požarni zidovi, protivirusna programska oprema in sistemi za zaznavanje vdorov, da zaščitite podatke pred zlonamernimi grožnjami.

Redno preverjajte, ali je mogoče podatke iz varnostnih kopij dejansko obnoviti. To zagotavlja, da so varnostne kopije veljavne in da postopek obnove deluje pravilno. Ustvarite in vzdržujte jasne pravilnike in postopke za hrambo in arhiviranje podatkov. To vključuje določanje, kateri podatki se hranijo, kako dolgo in kdo je odgovoren za njihovo hrambo. Varno hrambo in arhiviranje podatkov je potrebno obravnavati kot nalogo v prihodnost podjetja.

KAKO POSKRBE TI ZA VARNOST (NE)PREMIČNIN?

Nepripravi ne prežijo le na digitalne podatke, ampak tudi na osebno lastništvo posameznikov. Kako lahko zavarujete sebe, svoj dom in najbližje? Sodobni alarmni sistemi so postali bistveno bolj napredni kot preprosti zvočni alarmi v preteklosti. Zdaj vključujejo senzorje gibanja, pa-

metne algoritme za razločevanje med človekom in drugimi bitji, vsebujejo lahko tudi senzorje za detekcijo plina, vode in ognja. Povezani so lahko s centralnimi nadzornimi postajami ali neposredno z lastnikom preko pametnega telefona, kar omogoča takojšnjo reakcijo ob vsakem incidentu.

Mnoge sodobne kamere so opremljene z infrardečimi senzorji, ki omogočajo nočno snemanje, kar povečuje varnost tudi v temnih urah dneva. Poleg tega so napredni algoritmi in umetna inteligenca omogočili razvoj kamer, ki lahko analizirajo obnašanje, prepoznajo sumljive vzorce gibanja ali celo identificirajo posameznike. Senzorji, integrirani v te kamere, lahko zaznajo nenavadno gibanje, nenavadne zvoke ali celo spremembe v svetlobi, kar lahko sproži alarm ali obvestilo lastniku.

Povezljivost je še ena ključna značilnost sodobnih video nadzornih sistemov. Večina kamer je

zdaj povezana z internetom, kar omogoča oddaljen dostop in nadzor v realnem času preko pametnih telefonov, tablic ali računalnikov. To pomeni, da lahko lastniki nepremičnin ali varnostno osebje dogajanje spremljajo od koderkoli in kadarkoli.

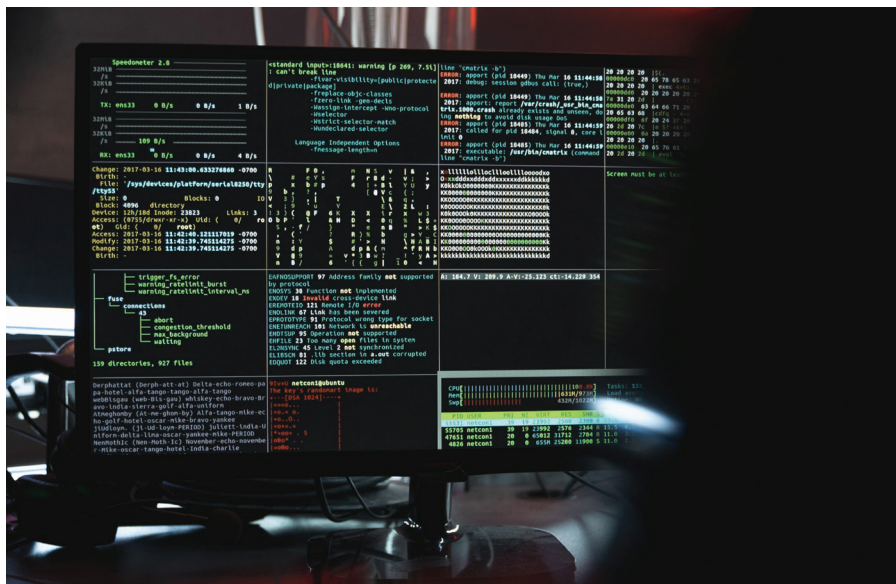
Prav tako je pomembno omeniti, da s povečanjem zmogljivosti shranjevanja in zmanjšanjem stroškov, video nadzorni sistemi zdaj lahko hranijo posnetke za daljša obdobja, kar je ključno pri preiskovanju incidentov ali zagotavljanju dokazov.

Prednost današnjih pametnih varnostnih sistemov je tudi možnost avtomatizacije določenih varnostnih funkcij. Luči se lahko na primer samodejno vklopljajo in izklopljajo, da simulirajo prisotnost stanovalcev in nepripravi ne pomislijo, da bi vstopili v stanovanje. Senzorji pa lahko zaznajo tudi, če je okno odprto dlje časa in podobno.

Tradicionalne ključavnice so zamenjale pametne različice, ki omogočajo odklepanje z biometričnimi podatki, kot so prstni odtisi, ali s pametnimi telefoni. Nekatere omogočajo tudi oddaljeno odklepanje ali sledenje, kdo in kdaj je vstopil v objekt, pa tudi upravljanje z dovoljenji za dostop različnim uporabnikom ...

Pametni domovi integrirajo vse zgoraj navedene funkcije v enoten, centraliziran sistem. Omogočajo nam, da z eno aplikacijo nadzorujemo vse vidike varnosti našega doma, od kamere do termostata. Poleg tega lahko z analizo podatkov prepoznajo vzorce in avtomatizirajo številne funkcije, da povečajo varnost.

Varnostnih rešitev je na pretek, kar uporabniku omogoča, da izbere tisto, ki je najbolj primerna za vrsto nepremičnine in velikost površine, ki jo želi zavarovati. Seveda pa je pomembno tudi, da rešitev ustreza za to namenjenemu proračunu.

DigiMee↑

Povezujemo. Digitalne. Zgodbe.

23. – 26. oktober 2023

DigiMeet 2023 // Središče digitalizacije so ljudje

Vabimo vas, da se med **23. in 26. oktobrom 2023** udeležite brezplačnih srečanj, ki bodo potekala on-line in prisluhnete primerom iz prakse naših strank.

Na treh spletnih seminarjih, ki bodo potekali od ponedeljka do srede, vas čakajo zanimivi gostje, ki bodo z vami delili izkušnje, poslovne prakse in ideje za uspešno digitalno poslovanje.

Dogodek bomo zaključili z okroglo mizo z Olimpijkami: Brez prave ekipe ni rezultatov, na kateri se bodo o pomenu ekip pogovarjale **Brigita Bukovec, Urška Žolnir Jugovar in Petra Majdič.**

 MIKROCOP
Digitaliziramo poslovanje

WATCHGUARD THREATSYNC

Rešitev, ki se uspešno spopade z naprednimi kibernetскими grožnjami

NAPREDNE KIBERNETSKE GROŽNJE PODJETJEM PREDSTAVLJAJO VSE VEČJI IZZIV. PRAV ZATO POTREBUJEJO UČINKOVITO ORODJE ZA NAPREDNO ODKRIVANJE IN ODZIVANJE NA VARNOSTNE GROŽNJE (XDR) V RAZLIČNIH OKOLJIH.

Napredne varnostne grožnje lahko izvirajo od kadarkoli in se pojavijo kadarkoli ter ohromijo vaše poslovanje, še preden odkrijete kakršnekoli znake napada. Podjetja s težavo sledijo hitro rastočemu in vse bolj zapletenemu področju varnostnih groženj. V današnjem hibridnem svetu ekipe za varnost IT delujejo v več okoljih ter podpirajo več uporabnikov in naprav kot kadarkoli prej.

VSAK NAPAD JE EDINSTVEN. KAKO SE GA LOTITI?

Vsak napadalec in grožnja prinašata edinstven nabor tveganj in ranljivosti, ki zahtevajo rabo specializiranih varnostnih rešitev. Zelo raznolik nabor varnostnih rešitev teh varnostnih izzivov preprosto ne more obravnavati v velikem obsegu. Po drugi strani vsi vemo, da organizacije nimajo časa in usposobljenih kadrov za kibernetično varnost, da bi upravljale številna varnostna orodja ali se ukvarjale z ročnim odkrivanjem groženj ter iskanjem in odpravljanjem varnostnih pomanjkljivosti. Zanje je to neuspešna naloga.

REŠITEV JE SISTEM XDR S PODATKI V ENI SAMI PLATFORMI

Rešitev je orodje za napredno odkrivanje in odzivanje na varnostne grožnje (XDR). Sistemi XDR

**CYBER
SECURITY
TEAM
@ANNI**

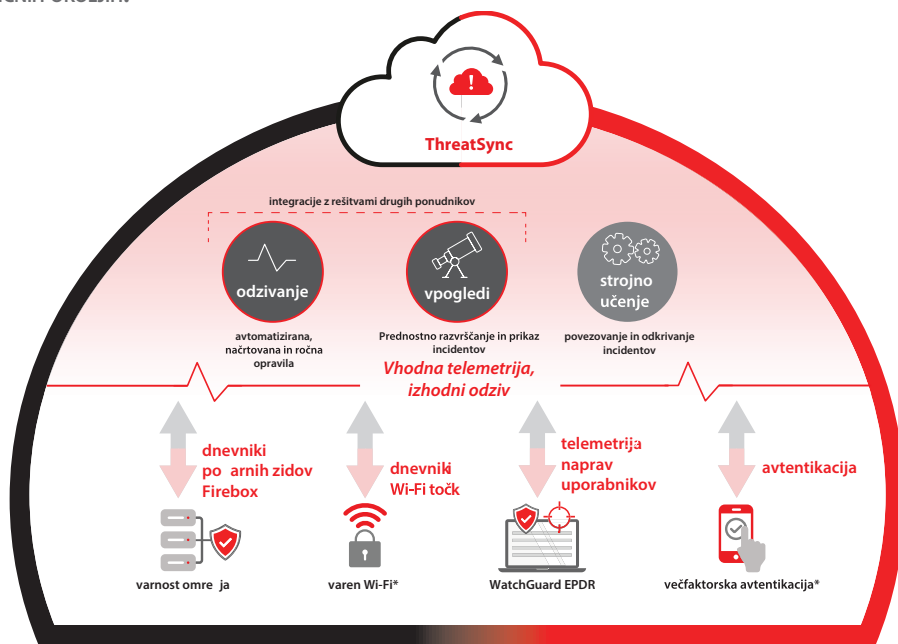
Anni d.o.o.

Motnica 7a, Trzin,

T: 01/ 5800 800 • info@varen.it

Toni JERŠIN • M 041 820 577
Matej PERNEK • M 051 323 343

www.varen.it

* Secure Wi-Fi in AuthPoint bosta kmalu na voljo; integrirana v ThreatSync.

zdrružujejo podatke o grožnjah v eni sami varnostni platformi in zagotavljajo enoten sistem varnostnih operacij, ki lahko odkriva incidente in se nanje odziva v različnih domenah in okoljih. Ključ do pravega orodja XDR je združevanje podatkov iz večih varnostnih komponent, da se okrepi odkrivanje s centraliziranimi zmogljivostmi odzivanja na incidente.

S sistemom XDR lahko zmanjšate vrzeli v vidljivosti, utrujenost zaposlenih zaradi varnostnih

ODKRIVTE MOČ XDR SE DANES S STORITVIJO WATCHGUARD THREATSYNC

ThreatSync je čistokrvna rešitev XDR, ki je na voljo v Unified Security Platform® podjetja WatchGuard. Zagotavlja integriran pristop delovanja v oblaku za izvajanje razširjenega odkrivanja in odzivanja na grožnje v različnih okoljih, pri uporabnikih in napravah.

S storitvijo ThreatSync dobite podrobno, kontekstualizirano in v celoti uporabno sliko krajine groženj. Rešitev zbira, analizira in povezuje grožnje v celotnem varnostnem nizu orodij WatchGuard ter omogoča preprosto zagotavljanje kritične zaščite XDR.

NEKAJ DEJSTEV O WatchGuard ThreatSync XDR:

- 100 milijard analiziranih varnostnih dogodkov
- 2,1 milijarde razvrščenih binarnih datotek
- Sledenje milijonom premikov napadalcev
- Tisoče blokiranih povsem novih zlonamernih programov

opozoril in kadrovske izzive (beri: premalo varnostnih strokovnjakov), hkrati pa izboljšate produktivnost osebja, čas odkrivanja in odzivanja na grožnje ter na koncu tudi splošne zmogljivosti in učinkovitost svoje digitalne zaščite, pa tudi varnostno držo podjetja.

Na ta način, z združevanjem podatkov in centralizacijo zmogljivosti za odkrivanje in obravnavo groženj, rešitev XDR organizacijam omogoča varno in učinkovito delovanje v digitalnem svetu.

Če vas zanima več o rešitvi WatchGuard ThreatSync, podatke najdete na spletni strani xdr.si ali pa pokličite na telefonsko številko 080 25 52. Strokovnjaki vam bodo odgovorili na vsa vprašanja, ki so se vam morda porodila ob branju članka. (P.R.)

TECH TRADE

Video nadzor, ki bo pregнал nepridiprave

VIDEO NADZOR JE POSTAL NEPOGREŠLJIV ELEMENT VARNOSTI V DOMAČEM IN POSLOVNEM OKOLJU. POVEČUJE OBČUTEK VARNOSTI TER ŠČITI PREMOŽENJE IN LJUDI. S SODOBNIMI TEHNOLOGIJAMI OMOGOČA TUDI ODDALJEN DOSTOP.

Video nadzorni sistemi, kot so HiLook, Ezviz in Tenda, so postali nepogrešljiv pomočnik pri varnosti tako v domačem kot v profesionalnem okolju. Njihova vsestranskost in zanesljivost omogočata spremljanje in nadzor na enostaven in uporabniku prijazen način.

UPORABNIŠKO DOVRŠENI VIDEO NADZORNI SISTEMI

Ena od glavnih prednosti omenjenih video nadzornih sistemov je enostavna namestitvev in uporaba. Brez težav in naprednega tehničnega znanja lahko kamero ali sistem kamer namestimo sami ter jih enostavno povežemo z mobilnim telefonom, tablico ali računalnikom. Vzpostavitev sistema je hitra – in že lahko na svoji mobilni napravi spremljamo, kaj se dogaja na območju, ki ga pokriva kamera.

Mobilne aplikacije, ki jih ponujajo ti sistemi, torej omogočajo tudi oddaljen dostop in upravljanje kamere preko pametnih telefonov ali tablic. Uporabniki lahko kjerkoli in kadarkoli preverijo, kaj se dogaja doma ali v pisarni, kar povečuje občutek varnosti. Poleg tega lahko posnetke – odvisno seveda od modela in možnosti kamere – shranjujejo lokalno ali v oblak.

Ponudniki HiLook, Ezviz in Tenda so znani po visoki kakovosti slike, večina kamer pa »vidi« tudi ponoči, kar omogoča jasno sliko v zelo slabih svetlobnih pogojih. Za prepoznavanje dogodkov in identifikacijo morebitnih nepridipravov je to lahko ključno.

Napredne funkcije pametnega nadzora, kot so zaznavanje človeškega gibanja, ki je podprto z

umetno inteligenco (AI), in obvestila v realnem času, dodatno izboljšajo učinkovitost video nadzornih sistemov. Ko kamera zazna nenavadno gibanje ali druge dogodke, uporabnika takoj obvesti, kar omogoča hitro ukrepanje.

Nadzorne kamere HiLook, Ezviz in Tenda odlikujeta stabilnost delovanja ter trajnost opreme, kar zmanjšuje potrebo po vzdrževanju in pogosti zamenjavi. Kljub neštetim uporabnim funkcijam so cenovno dostopne.

Spekter uporabe je zelo širok: od domačega okolja do podjetij, trgovin, restavracij ... Z enostavnostjo uporabe, visoko kakovostjo slike in naprednimi funkcijami predstavljajo idealno rešitev za zagotavljanje varnosti in nadzora.

Z MREŽNIMI REŠITVAMI LEVITON IN KELINE NE MORETE ZGREŠITI

Ključno vlogo pri zagotavljanju zanesljive in učinkovite povezave za video nadzorne sisteme igra HQ mrežna oprema, kot jo ponuja podjetje Leviton. Leviton se nenehno prilagaja inovacijam in najnovejšim standardom v industriji mrežne opreme, kar zagotavlja, da so njihove rešitve vedno v koraku s potrebami video nadzornih sistemov tako v domačem kot profesionalnem okolju.

Poleg tega Levitonova mrežna oprema – tako optični paneli kot kabli in ostala paleta izdelkov – ponuja vrhunsko varnost in zanesljivost. Je nepogrešljiva izbira za tiste, ki iščejo vrhunske rešitve za video nadzor.

Potem pa je tu še mrežna oprema Keline z izrednim razmerjem med kakovostjo in ceno. Podjetje nudi namenske kable, panele, vtičnice, mrežne povezave, pa tudi namenski CCTV kabel, ki so ga razvili posebej za potrebe IP video nadzorov.

KABINETI TRITON IN DATeCH

Če želimo zaključiti videonadzorni komplet za bolj napredne uporabnike, ne moremo mimo kabinetov Triton in DaTech (hišna znamka podjetja Tech Trade), ki so idealna rešitev za fizično varovanje in organizacijo video nadzornih sistemov. Na voljo so v različnih velikostih in konfiguracijah, vključno z zidnimi in samostoječimi možnostmi, kar omogoča prilagodljivo namestitvev glede na potrebe uporabnikov. Trdni materiali in zaklepi zagotavljajo zaščito in varnost dragocene opreme ter podatkov. S svojo kakovostjo in zanesljivostjo so kabineti Triton nepogrešljiv del video nadzornih sistemov v številnih okoljih.

DaTech so sestavljivi kabineti, ki v ničemer ne zastajajo za sestavljenimi, imajo pa to prednost, da jih je lažje prenašati, so cenovno ugodnejši in enostavni za sestavljanje in montažo.

Več lahko najdete na spletni strani www.techtrade.si.

(P.R.)

TECHTRADE

Tech Trade

Blatnica 8, 1236 Trzin
+386 1 562 21 11

www.techtrade.si

MAVE D.O.O.

Podjetje, ki je postalo vodilni dobavitelj RFID in NFC tehnologije

OD TISKARNE PLASTIČNIH KARTIC DO NAJVEČJEGA STROKOVNJAKA ZA RFID IN NFC ČIPE.

V času, ko se svet vse bolj digitalizira, je ključnega pomena, da podjetja sledijo trendom in se prilagajajo potrebam trga. Ena izmed takšnih zgodb je zgodba podjetja Mave d.o.o., ki ga vodi uspešni podjetnik Matjaž Križmančič. Mave d.o.o. vsako leto privabi več tisoč podjetij, ki izdelujejo inovativne rešitve in potrebujejo zanesljivega dobavitelja RFID in NFC tehnologije.

Kako je prišlo do ideje za ustanovitev podjetja Mave d.o.o. in zakaj ste se odločili za panogo RFID in NFC tehnologije?

Pred 15 leti sem se odločil ustanoviti svoje podjetje. Ker nisem imel nobene boljše ideje, sem kupil tiskalnik plastičnih kartic in začel tiskati navadne plastične kartice. Kasneje sem ponudbo dopolnil s pametnimi karticami, nato z RFID čitalniki, potem so me podjetja pričela spraševati po NFC nalepkah, RFID obeskih in velikem naboru podobnih produktov. Tako je povpraševanje trga narekovalo smer, v katero se je podjetje razvilo in danes imamo v ponudbi preko 500 različnih produktov s tega področja.

Priznam, da velikokrat naletim na produkte, ki me še preveč navdušijo in jih takoj dodam v ponudbo, potem pa trg potrebuje nekaj časa, da ugotovi, kaj lahko s temi produkti počne. Tako se prava prodaja prične šele kakšno leto ali dve kasneje.

Po podobnem kopitu smo vzporedno razvijali tudi druge segmente. Stranke, ki so kupovale naše kartice, so želele tudi razne dodatke za nošenje kartic, potiskane ovratne trakove, jo-jo obeske in tudi ti produkti predstavljajo pomemben vir naših prihodkov.

Matjaž Križmančič

Kako opisujete svojo vlogo v podjetju danes v primerjavi z začetki?

Menim, da je moja vloga v podjetju na nek način zelo podobna kot na začetku. Vedno moram reševati neke probleme in razmišljati, kako se bo razvijalo podjetje v prihodnosti.

Katere tri ključne vrednote bi izpostavili kot temelj vašega podjetniškega uspeha?

Pri sprejemanju (še posebej težkih) odločitev upoštevamo vrednote, ki smo jih definirali že na začetku naše zgodbe. To nam je na dolgi rok zagotovo pomagalo. Naš trg je premajhen, da bi se kregali in si zapirali vrata. Marsikatera naša stranka se je v preteklosti sprla s konkurenco in je sedaj pri nas. Če moram izpostaviti 3 vrednote, na katere sem najbolj ponosen, so to: Aserktivnost – Stremimo k rešitvam, ki so najbolj-

še tako za nas kakor tudi za naše stranke in poslovne partnerje.

- **Odličnost** – Pri vsaki stvari stremimo k odličnosti in presegamo pričakovanja naših strank in poslovnih partnerjev.
- **Optimizem** – Na vse izzive gledamo skozi pozitivne oči in v vsaki stvari vidimo nekaj dobrega.

Kako se soočate s konkurenco in kaj vas loči od ostalih ponudnikov na trgu?

S konkurenco se ne obremenjujem, z marsikom celo sodelujemo na področjih, ki jih sami ne pokrivamo. Menim, da je kakovost izdelkov in naših storitev bolj pomembna od najnižje cene in dokler obstajajo tudi kupci, ki podpirajo tak način razmišljanja, ni ničesar, kar bi me moralo skrbeti.

Kako se Mave d.o.o. prilagaja digitalni transformaciji in tehnološkim inovacijam?

To vprašanje mi je všeč (smeh). Marsikdo mi je že pred 15 leti rekel, da so te plastične kartice brezveze in da bo prej ali slej itak vse na mobilnem telefonu. Ampak ravno dejavnosti, ki niso "idealne", ponujajo veliko priložnosti. Kjer je poslovna ideja predobro in očitna, tam se hitro pojavi močna konkurenca in vse skupaj hitro zvedeni. Kot pravijo: "Spremembe so edina konstanta v našem življenju", in spremembe so včasih na boljše, drugič na slabše, pomembno je le, kako se nanje odzovemo.

Na primer: med recesijo je upadla prodaja akreditacijskih kartic za konference, se je pa zato povečala prodaja kartic zvestobe. Med pandemijo smo se vsi "zakleпали", takrat smo prodali veliko naprav za elektronski nadzor dostopa v stanovanjske bloke in poslovne prostore. Po recesiji je bilo naenkrat ogromno koncertov in drugih dogodkov in smo prodali veliko potiskanih ovratnih trakov in ID kartic. Ko se je pričelo spodbujati digitalizacijo, se je povečala prodaja čitalnikov in čipov za identifikacijo zaposlenih in prijavo v delovne postaje ali na stroj.

Takih primerov bi lahko naštel še ogromno in ravno sposobnost prilagajanja razmeram na trgu je ena izmed naših ključnih prednosti. Prepričan sem, da se bomo tudi z novimi izzivi in tehnološkimi inovacijami uspešno soočili. (P.R.)

MAVE, Kartice in RFID sistemi, d.o.o.

Pod jezom 40, 1000 Ljubljana

Tel.: +386 41 884 124,

e-pošta: info@mave.si

www.mave.si

BULLWALL

Zajezite izsiljevalsko programsko opremo

KAKO LAHKO V TRENUTKU IZOLIRATE MOREBITNE NAPADE IN SPREMLJATE KRITIČNE PODJETJA BREZ DODATNIH VLAGANJ V KADER TER V REALNEM ČASU PREPREČITE ŠKODO, KI BI LAHKO NASTALA?

Podjetja in organizacije se soočajo z vse večjim številom groženj z izsiljevalsko programsko opremo (ransomware). Tovrstni napadi na podjetja so se v zadnjem letu povečali za sedemkratnik, zato je tako za javne kot za zasebne organizacije pomembno, da se – če se še niso – pripravijo na prihodnost.

Napadi z izsiljevalsko programsko opremo postajajo vse bolj pretkani. Z razvojem tehnologije in delovnimi mesti, ki so v primerjavi s preteklostjo veliko bolj agilna, lahko trenutna zaščita digitalne infrastrukture hitro postane zastarela.

KAJ JE IZSILJEVALSKA PROGRAMSKA OPREMA?

Izsiljevalska programska oprema je zlonamerna programska oprema, ki jo finančno motivirani napadalci uporabijo za napad na vaše podatke. Če se jim uspe uspešno infiltrirati v vaš sistem, začne izsiljevalska oprema šifrirati podatke, tako da do njih ne morete več dostopati.

Nepripravljivi imajo vaše podatke za talca in zanje zahtevajo plačilo. Tudi nekatere vodilne rešitve protivirusne programske opreme celo do štiri tedne ne zaznajo novih različic izsiljevalske programske opreme. Z napadi, ki lahko poškodujejo do 7000 datotek na minuto, so lahko posledice katastrofalne.

Plačati podatke ali zavrniti plačilo in se soočiti s posledicami? To je sedaj vprašanje. Po eni strani s plačilom financiramo napadalce in jih spodbudimo, da nadaljujejo z napadi, po drugi strani zavrnitev pomeni nakup nove opreme, motnjo delovnega toka in prav tako neprijetno izkušnjo.

Obstaja pa še tretja možnost! Namestitev rešitve, s katero se borite proti izsiljevalski programski opremi, preden vas napadejo.

Odvisno od primera do primera, a zneski, ki jih izsiljevalci zahtevajo, da vam odklenejo podatke, so lahko milijonski in vaš posel oslabijo, v najslabšem primeru pa napad povzroči nepopravljivo škodo.

VRHUNSKA REŠITEV PODJETJA BULLWALL

Z odkrivanjem in odzivanjem na vse viruse, ki jim uspe prebiti obrambo vašega podjetja, bo zadrževanje zagotovilo, da napadalci ne bodo imeli časa povzročiti večje škode. Metoda uporablja vgrajene skripte za lovljenje in zadrževanje kakršnih koli vdorov ter zaklepanje vseh datotek in naprav, ki so bile okužene. Najučinkovitejši izdelki, ki so trenutno na trgu, so vojaškega razreda – takšen je Bullwall, ki ga trenutno uporabljata tako vlada ZDA kot Združenega kraljestva – in tako menedžerjem kot ekipam IT nudijo najvišjo stopnjo zaupanja pred izsiljevalsko programsko opremo in kibernetiskim kriminalom.

Kljub temu, da je na primer Združeno kraljestvo lani za kibernetisko varnost porabilo kar 4 milijarde funtov, je kar 63 % kršitev prijavilo osebje in ne tehnologija. Rešitev podjetja Bullwall pa zagotavlja avtomatizirano varnost, ki se odzove v nekaj sekundah – praktično takoj, ko se virus infiltrira v vaš sistem. Načeloma je tako ob odkritju lahko poškodovana le ena datoteka na eni napravi.

NEKAJ KLJUČNIH FUNKCIJ, KI JIH PONUJA BULLWALL:

- Zaznavanje – Vse dejavnosti so prikazane na nadzorni plošči v realnem času in lahko ste priča skoraj takojšnjemu odzivu na vsak morebiten napad.
- Odzivanje – Ustavite napad v nekaj sekundah. Bullwall rešitev se bo odzvala v nekaj sekundah po vsakem nepričakovanem šifriranju datoteke. Obvestila bo vse, ki morajo vedeti, kaj se v podjetju dogaja.
- Odgovor – Poskrbite za tekoče poslovanje. Hitrost odziva omogoča preprečevanje širjenja napada k drugim uporabnikom.
- Okrevanje – zmanjšajte pritisk na svojo ekipo. Pred prisilno zaustavitvijo posameznega uporabnika imate pri roki natančen seznam prizadetih datotek, kar vam olajša obnavljanje dokumentov.

Pri vsem tem je izrednega pomena tudi enostavna namestitev programa, ki je s strani strokovnjakov opravljena v štirih urah, običajno pa jo je mogoče izvesti na daljavo. Ne samo, da je proaktivni pristop najboljši način za obrambo pred napadi izsiljevalske programske opreme, ampak ga je tudi enostavno izvesti. Rešitev tudi ne vpliva na vašo infrastrukturo ali delovanje omrežja. Hkrati pa se nastavitve samodejno konfigurirajo prilagojeno dejavnosti vašega podjetja.

Kako učinkovita je tehnologija v praksi? Preizkusite jo z imitacijo napada in prikazom, kako hitro in učinkovito prepreči širjenje po omrežju podjetja. Kontaktirajte strokovnjake podjetja Vibor – cybersecurity@vibor.si. (P.R.)

Vibor

Vibor, d. o. o.

Brnčičeva 41d,

1000 Ljubljana

Tel.: +386 1 561 33 21

e-pošta: cybersecurity@vibor.si

www.vibor.si

PRVI VARNOSTNI SMS JE BIL POSLAN ŽE LETA 1996

SMS kot dodaten varnostni zid

POTREBA PO ZAŠČITI PODATKOV NARAŠČA VZPOREDNO Z NARAŠČUJOČO RABO DIGITALNIH APLIKACIJ IN PLATFORM TER TVEGANJI, KI JIH TO PRINAŠA.

“Svet ni eden, svetova sta dva.” Tako se je nekoč glasil legendarni slogan za Siol. Dandanes sta se ta svetova združila v eno in naš vsakdan je tako globoko prepleten z digitalnim, da je spletna varnost in varovanje osebnih podatkov ena najbolj aktualnih tematik.

DVOSTOPENJSKA AVTENTIKACIJA MED NAJBOLJ UČINKOVITIMI ZAŠČITAMI

Med najbolj učinkovite zaščite pred spletnimi goljufijami in kraji podatkov šteje dvo-stopenjsko avtentifikacijo. Ta lahko poteka prek generatorjev kod, ki so običajno dostopni na spletu ali prek posebnih aplikacij. Najbolj razširjena metoda pa je uporaba kod prek SMS sporočil. Za uporabo te storitve potrebujete telefon, ki sprejema kratka sporočila, ter napravo, povezano s spletom (na primer računalnik, tablico ali pametni telefon).

S svojo široko dostopnostjo in preprosto uporabo so SMS sporočila za spletno varnost izjemno priročna ter do uporabnika prijazna. Dvosto-

penjska avtentikacija (2FA) na podlagi sporočila zagotavlja dodatno raven varnosti za vaše podatke in aplikacije, kot je spletna banka, tudi če je vaše geslo ogroženo. Dodatno kodo, ki jo prejmete na telefon, vpišete prek naprave povezane s spletom, kar služi kot dodatna plast varnosti poleg zgolj osnovnega gesla, ki je npr. lahko ukradeno.

DODATNO PREVERJANJE UPORABLJAJO META, GOOGLE, BANKE ...

Pionir uporabe dvostopenjske avtentifikacije je ameriški multinacionalni telekomunikacijski holding AT&T, ki je za potrjevanje transakcij uporabljal potrditev prek sporočil na pozivnikih že davnega leta 1996. Metode dodatne verifikacije

prek telefonov vsebujejo kode, QR kode ali potisna sporočila. Danes največ SMS sporočil z gesli za dvostopenjsko preverjanje identitete prejmemo od podjetij kot sta Meta in Google, v EU jih obvezno uporabljajo tudi banke za svoje spletne in mobilne aplikacije.

81 % VDOROV V OSEBNE PODATKE ZAKRIVIJO SLABA GESLA

Statistike v ZDA pravijo, da 81 % vdorov v osebne podatke zakrivijo slaba oziroma enostavna ter ukradena gesla. Poleg izbora bolj kompleksnih in raznolikih gesel (61 % uporabnikov svetovnega spleta uporablja enako geslo za več naprav) lahko za spletno varnost poskrbi dvo-stopenjsko preverjanje prek SMS sporočil.

UPORABLJAJTE DVOSTOPENJSKO PREVERJANJE, KJER JE TO MOGOČE

Seveda pa tudi SMS sporočila niso vsemogočna. Primat pametnih telefonov prinaša tudi veliko tveganj, če ti telefoni niso primerno vzdrževani. Osnovni higienski ukrepi za varne telefone so redno posodabljanje operacijskega sistema in aplikacij, zaklepanje zaslona s pomočjo biometričnih podatkov ali dolgih gesel, redna uporaba varnostne opreme, kot so antivirusni programi, preverjanje dovoljenj, ki jih podeljujemo novim aplikacijam ter seveda vklop dvostopenjskega preverjanje identitete, kjer je to mogoče.

Več najdete na www.sinhro.si.

(P.R.)

Avtor: Tilen Ločniškar

Sinhro

www.sinhro.si

INFORMACIJSKA VARNOST IN DIGITALIZACIJA

Standardi kot osnova za izpolnjevanje »State of the Art« smernic zakonodaje

EVROPSKA KOMISIJA JE SPREJELA DIREKTIVO O UKREPIH ZA VISOKO SKUPNO RAVEN VARNOSTI OMREŽJA IN INFORMACIJSKIH SISTEMOV PO VSEJ EVROPSKI UNIJI (NIS DIREKTIVA), KI SE UVELJAVLJA V ČLANICAH EU.

Informacijska in kibernetska varnost se v skladu z novo izdajo NIS direktive ter v smislu implementacije sodobnih varnostnih mehanizmov obravnava na nivoju zakonodajne in operativne ravni. Zakonodaja narekuje implementacijo naj-sodobnejših tehnološko-varnostnih rešitev v subjekte kritične infrastrukture in med ostale uporabnike informacijske tehnologije (IT) in industrijsko-operativne (OT) komunikacijske tehnologije v smislu varnosti pred kriminaliteto. Te rešitve morajo **izvajati tehnične in organizacijske ukrepe za zagotavljanje informacijske varnosti, ki upoštevajo najsodobnejša stanja (State Of The Art) tehnologije.** Ukrepi so namenjeni zagotavljanju ustrezne ravni zaščite sorazmerno s tveganji in pri tem upoštevajo varnostni nivo (kritičnost) sistemov, obravnava varnostnih incidentov in upravljanje neprekinjenega poslovanja.

NEODVISNI PREGLED IMPLEMENTACIJE UKREPOV ZA ZAGOTAVLJANJE INFORMACIJSKE VARNOSTI

Funkcionalnost ukrepov, ki v praksi realizirajo željeno IT/OT varnost, mora biti v celoti in pravilno implementirana. Slednje preverja neodvisni presojevalec na osnovi zakonodaje in regulative (NIS, eIDAS, GDPR, PSD2 idr.) ter mednarodno veljavnih standardov (ISO 27001, ISO 22301, TISAX idr.), pri čemer mora izvedba pregleda vedno vključevati »najsodobnejše metode« glede na privzete organizacijske in tehnične ukrepe v obsegu presoje.

Nadalje je potrebno upoštevati vprašanje varnosti aplikacij IT in OT v oblaknih storitvah ter celoten proces razvoja programske opreme IT in OT. V okviru presoje razvojnega procesa je tako potrebno preverjati zadostnost uporabljenih ukrepov za varen razvoj aplikacij glede na privzeto metodologijo razvoja ter področje (on-premise, mobile, web, embedded itn.). Preveriti je potrebno uporabljene postopkovne modele in najboljše prakse za varen razvoj programske opreme po BSIMM, OWASP SAMM, OWASP ASVS smernicah za razvoj varnih spletnih aplikacij ali ISO/IEC 27034 oz. ISO 15504 (SPICE) in TISAX za dokazovanje ustrezne varnosti aplikacij za segment avtomobil-ske industrije.

USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA

Organizacijski ukrepi med drugim vključujejo **usposabljanje strokovnega kadra za pridobitev relevantnih kompetenc.** To še posebej velja za poslovno kritična področja in kritične infrastrukture. Samo na ta način je mogoče zaščititi podatke in premoženje podjetja ter izpolniti številne pravno zavezujoče zahteve v zvezi z dokazilom o kompetentnosti osebja.

Zaradi vse večje raznolikosti tehničnih rešitev je nujno, da se vsi zaposleni IT sektorja nenehno usposabljajo o osnovah in novostih. Zaposleni bi morali biti usposobljeni in certificirani v skladu z zadevno dejavnostjo in zahtevami, ki izhajajo iz nje glede na vlogo, ki jo je treba opraviti (npr. skrbnik, razvijalec, IT-arhitekt, revizor, presojevalec sistemov varnost informacij, uradna oseba, pooblaščenca oseba za varstvo podatkov), glede na specifičnost industrije (npr. telekomunikacije, transport, avtomobilska industrija, bančni sektor, zdravstvo itn.) in funkcije, specifične za rešitve (npr. on-prem, oblak, mrežni del, razvoj, IT/OT itn.).

Poklicna kvalifikacija se dokazuje na podlagi prejetega osebnega potrdila - certifikata, ki se običajno izda šele po uspešno opravljenem tečaju strokovnega usposabljanja, na podlagi katerega je bil opravljen izpit.

PREDNOSTI NOVE IZDAJE STANDARDA ISO 27001:2022

Praktični vidik in uporabnost pregleda (presoje) organizacije z uporabo najnovejšega (State Of the Art) standarda **ISO 27001:2022 je v svoji prenovljeni verziji poleg informacijske varnosti naslovil tudi kibernetsko varnost ter varnost osebnih podatkov.** Standard tako zasleduje uporabo najmodernejših tehnoloških »State Of the Art« vodil ter vključevanje vseh štirih relevantnih področij (organizacijski del, varnost osebja, fizična varnost, tehnološko področje – IT/OT) z uporabo **kontrol, ki so v novi verziji opredeljene z uporabo 5 (petih) atributov;** Control type, Information security properties, Cybersecurity concepts, Operational capabilities in Security domains.

Standard ISO 27001 je s prenovno, dopolnitvami in spremenjenim konceptom podlaga za izpolnjevanje regulatornih in zakonskih zahtev, ki v

ospredje dajejo digitalizacijo in zasledovanje novih tehnologij ter s tem povezanih izzivov.

CERTIFICIRANJE SISTEMA VODENJA VAROVANJA INFORMACIJ PO ISO 27001:2022

Neodvisna presoja in certificiranje sistema vodenja varovanja informacij prinaša organizacijam številne prednosti. Poleg sistematično urejenega sistema vodenja, ustrezne zaščite kritičnih podatkov in s tem zmanjšane tveganja pridobi organizacija s certifikatom tudi zaupanje svojih naročnikov in konkurenčno prednost na trgu.

Več o novi izdaji ISO 27001:2022 in drugih standardih IT/OT varnosti pišite podjetju Bureau Veritas. Z veseljem bodo odgovorili na vaša vprašanja. (PR)

GRADIMO SVET ZAUPANJA

www.bureauveritas.si

Bureau Veritas, d.o.o.
info.slo@bureauveritas.com
 T: 01 4757 600

intel.
CORE™
i5

6S7N3EA

HP EliteBook 640 G9 z Intel® Core™ i5 procesorjem

Ugoden, zmogljiv in varen računalnik

Že za 1.311 €

Cena ne vključuje DDV-ja

Za več informacij in naročilo obiščite
src.si/hp-elitebook-640-g9

Zaščiten s HP Wolf Security

HP Wolf Security for Business zagotavlja vedno vklopljeno in odporno obrambo, temelječo na strojni opremi.

Zvočniki za kristalno jasen zvok

Uživajte v kristalno čistem zvoku, ki ga zagotavljata funkciji HP Dynamic Audio in HP AI Noise Reduction.

HP Care Pack

HP-jeva **5-letna** podpora za strojno opremo prenosnega računalnika z odzivom naslednji delovni dan na mestu uporabe

Za 206,18 €

Operacijski sistem

Windows 11 Pro

Procesor

Intel® Core™ i5-1245U (s tehnologijo Intel® Turbo Boost do 4,4 GHz, 12 MB predpomnilnika L3, 10 jeder, 12 niti)

Pomnilnik

16-GB pomnilnik RAM
DDR4-3200 MHz (1 x 16 GB)

Notranji pomnilnik

256 GB SSD storage

Velikost zaslona

35,56 cm (14 palcev)

Brežično

Brežična kartica Intel® Wi-Fi 6E AX211 (2x2) in Bluetooth® 5.3 (s podporo za gigabitne hitrosti prenosa podatkov)

OUR SPACE APPLIANCES

Odpiranje vrat (in denarnice) neznanecem

OTROKE UČIMO, DA NE ODPIRAJO VRAT NEZNANECM, ČE SO SAMI DOMA. A V DIGITALNEM SVETU SKORAJ VSI POČNEMO PRAV TO, DOMA IN V SLUŽBI, POGOSTO Z ZELO BOLEČIMI POSLEDICAMI. KAJ POMAGA? USPOSABLJANJE ZA DVIG OZAVEŠČENOSTI O KIBERNETSKI VARNOSTI.

Verjeli ali ne, analize kažejo, da je kar 9 od 10 varnostnih incidentov posledica človeške napake ali malomarnosti. Včasih celo pretirane radovednosti in naivnosti. Človek je pač najšibkejši člen varnostne enačbe. Podjetja bi to moralo zelo skrbeti, saj prav zaposleni kibernetiske napadalce spustijo do podatkov, aplikacij, sistemov in omrežja podjetja, ko jim nevede zaupajo svoja uporabniška imena in gesla ali na svojih sistemih poženejo zlonamerno programsko opremo. Proti tehnikam socialnega inženiringa, s katerimi so napadalci običajno bolj uspešni kot s pošiljanjem računalniških virusov in druge zlonamerne programske opreme, se zelo učinkovito lahko borite z izobraževanjem in usposabljanjem zaposlenih.

Čeprav je zgornji stavek povsem logičen, v praksi takšnih usposabljanj zaposleni niso pogosto deležni. In težko je razumeti, zakaj. Medtem ko za požarne zidove, protivirusne in protismetne rešitve ter druge še bistveno bolj napredne varnostne rešitve podjetja plačajo na tisoče, celo sto tisoče evrov, pa po neverjetnem naključju pozabljajo na izobraževanje zaposlenih. S tem bi dosegli še višjo stopnjo zaščite proti kibernetiskim grožnjam in napadalcem za relativno nizko investicijo.

Če ste samo zamahnili z roko in si mislite, da se to vam/vašemu podjetju ne more zgoditi, pomislite še enkrat. Slovenski odzivni center za kibernetiske incidente (SI-CERT) poroča, da ni dneva, ko ne bi prejeli prijave o vsaj enem večjem incidentu. Povprečna škoda, ko gre za podjetja, pa se meri že v petmestnih številkah in iz leta v leto narašča. Res je, nismo Amerika, tam je povprečna škoda ob varnostnem incidentu že višja od milijona dolarjev, a se tudi ne smemo slepiti, da smo na račun majhnosti države nezanimivi kibernetiskim kriminalcem. Ti niso izbirčni, svoje mreže mečejo zelo široko in prav vsak se lahko ujame. Zanimajo jih podatki in denar, zato smo v njihovih očeh vsi zanimive tarče.

NAJBOLJŠA NALOŽBA V SVETU KIBERNETSKE VARNOSTI

Kaj lahko storite vi/vaše podjetje? Opravite usposabljanje za dvig ozaveščenosti o kibernetiski var-

nosti. Izvedba usposabljanja za dvig ozaveščenosti o kibernetiski varnosti je temeljni ukrep, ki nudi najboljše razmerje med naložbo in učinkom. Z omenjenim usposabljanjem okoli svoje organizacije postavite t. i. človeški požarni zid, predvsem pa zaposlene iz šibkih členov spremenite v adute na področju kibernetiske varnosti.

»Naložba v praktično izobraževanje in varnostno opolnomočenje zaposlenih ima zelo nenavadno lastnost. Povrnila se vam bo v nekaj sto ali celo tisočkratni vrednosti, le da tega ne boste niti občutili, saj se vam zaradi ozaveščenega obnašanja zaposlenih, incidenti, kraje in zlorabe podatkov ter otekanje podatkov in denarja, sploh ne bodo pripetili. Ponavljam, usposabljanje za dvig kibernetiske varnosti je vsekakor najbolj učinkovita naložba in hkrati znižuje verjetnost, da se bo podjetju pripetilo najhujše v digitalni krajini,« svoje mnenje pove Žiga Humar, varnostni inženir leta 2023 in nosilec mednarodno priznanega certifikata CISSP.

Prav Humar je za podjetje Our Space Appliances zasnoval program usposabljanj za dvig kibernetiske varnosti s poudarkom na vsakdanji praksi. Poleg predaje zanimive teorije predavatelji udeležencem predstavijo tudi primere z resničnega življenja ter razložijo, kako pravilno ukrepati ob zaznavi kibernetiskih groženj.

OBRAMBA JE CENEJŠA OD POSLEDIC NAPADA

Podjetja so se v zadnjem desetletju naučila, da je preventiva cenejša od kurative. Toda težava je v tem, da na področju informacijske varnosti še vedno vlagajo predvsem v škatle in programsko opremo, torej tehnologijo. Ta ni vsemogočna. Treba je vlagati tudi v znanje zaposlenih, saj so ti najšibkejši člen varnostne verige v kibernetiskem oziroma digitalnem prostoru. Poleg tega tovrstna izobraževanja stanejo manj kot napredne varnostne rešitve ...

»Na vratih imate lahko 3 ključavnice in 5 zapahov, a vam to nič ne pomaga, če zaposleni napadalec spusti naprej. Pretentani zaposleni to storijo povsem nehote, celo menijo, da dobronamerno, če se jim napadalec predstavi kot vzdrževalec IT-okolja ipd. Nekateri z napadalcem povsem nekritično delijo tudi svoja uporabniška imena in gesla, kar je recept za katastrofo,« meni Humar. Zanimalo nas je, kakšna znanja usvojijo udeleženci usposabljanj in delavnic. Takole so nam pojasnili v podjetju Our Space Appliances: »Posamezna delavnica traja tri šolske ure in obsega pregled vrst napadov in tehnik z lažnim predstavljanjem ter socialnim inženiringom. Udeleženci se spoznajo tudi z zlonamerno programsko opremo in naučijo prepoznati znake nevarnosti ter z ukrepi za zajezitev nenamernega otekanja informacij. Poleg splošnih varnostnih napotkov in smernic je poudarek delavnice še na varovanju naprav ter rabi gesel za varno brskanje po spletu.« Obiščite spletno stran www.ourspace.si in sebe in svoje sodelavce prijavite na usposabljanje za dvig ozaveščenosti o kibernetiski varnosti. (P.R.)

Our Space Appliances, d.o.o.

Stegne 11c, 1000 Ljubljana, Slovenija

• Tel: +386 (0)1 810 03 43

• E-pošta: info@ourspace.si

SALTO SYSTEMS

Pametni dostop brez ključa: večja varnost in enostavno upravljanje

V DANAŠNJEM SVETU JE VARNOST VEDNO BOLJ PREDNOSTNA NALOGA LASTNIKOV, UPORABNIKOV IN OBISKOVALCEV INDUSTRIJSKIH, JAVNIH, POSLOVNIH IN INFRASTRUKTURNIH OBJEKTOV.

Sodobni sistemi dostopa morajo biti kos zahtevam, ki jih postavlja veliko število ljudi, ki prihajajo v objekte in iz njih – včasih 24 ur na dan, 7 dni v tednu – in so upravičeni do različnih ravni dostopa – npr. zaposleni, osebje, obiskovalci, dobavitelji, dostavljavci in stranke.

Univerzalni sistemi fizičnih ključev ne ustrezajo več svojemu namenu. Lastniki in upravljalci objektov ter ljudje, ki v njih delajo ali jih obiskujejo, potrebujejo višje ravni nadzora in varnosti.

Elektronski sistemi za nadzor dostopa Salto so rešitev 21. stoletja. Združujejo visoke ravni varnosti na širšem območju – natančno prilagojene posamezniku – s prilagodljivostjo, enostavnostjo upravljanja ter optimizacijo procesov in stroškov za podjetja vseh vrst in velikosti.

Salto pametne rešitve so primerne za vsak dom in tudi za podjetja, zdravstvene ustanove, nastanitve, izobraževalne ustanove, stanovanjska naselja in večstanovanjske stavbe, objekte za prosti čas in šport ...

USTVARITE PAMETNI DOM

Nov način upravljanja in uporabe sistema **elektronske kontrole pristopa**.

Če živite v svoji hiši, imata varnost in funkcionalnost velik pomen. Svoj dom lahko bolje upravljate in nadzorujete s pomočjo elektronskih sistemov dostopa. V hišo, stanovanje ali katerikoli drug objekt lahko namestite brezžično pametno elektronsko zaklepanje Salto in tako zagotovite udobno, varno in tehnološko podprto bivanje. Namesto tradicionalnega ključa lahko vrata odklepete tako z aplikacijo na pametnem telefonu kot tudi s katerokoli združljivo napravo z NFC, pametno uro, uporabite pa lahko tudi čipe, kartice, zapestnice ali nalepke ter celo brezstične plačilne kartice ali Urbano.

PAMETNE REŠITVE TUDI ZA PODJETJA

Salto sistem zagotavlja najbolj priročne, prilagodljive in varne rešitve za nadzor dostopa za vse vrste poslovnih nepremičnin – pisarne, proizvodnjo, industrijo, letališča, prometno infrastrukturo, javni sektor ter številne druge.

Lastniki in upravljalci objektov ter ljudje, ki na teh objektih delajo ali jih obiskujejo, potrebujejo višjo raven nadzora in varnosti. Elektronska kontrola pristopa omogoča varnost skupaj s prilagodljivostjo, enostavnostjo upravljanja ter optimizacijo procesov in stroškov za podjetja vseh vrst in velikosti.

ZAKAJ VGRADITI SISTEM ELEKTRONSKE KONTROLE PRISTOPA?

Zelo pomembna prednost elektronske kontrole pristopa je popoln nadzor nad tem, kaj se dogaja z vašimi vrati. S pomočjo sistema za kontrolo pristopa Salto lahko v realnem času nadzirate in upravljate pristopne pravice uporabnikov, tako da sami določite kdo in kdaj lahko odpre katera vrata. Posameznemu uporabniku lahko pravico za dostop podelite samo takrat, ko jo potrebuje. Ko je ne potrebuje več, mu to pravico preprosto odvzamete. Vsa vrata lahko sami tudi daljinsko odklepete, kadarkoli in kjerkoli.

Elektronska kontrola pristopa omogoča tudi, da imate prav vse pod nadzorom. Sistem namreč beleži vse dogodke in gibanje posameznega uporabnika, kar lahko naknadno pregledujete. Nadzor nad pristopi v vse prostore in objekte je tako pregleden in enostaven.

Dodatna prednost je tudi to, da elektronska kontrola pristopa zmanjša skrbi in predvsem stroške, ki nastanejo v primeru izgube posameznega klju-

ča. S tem je običajno povezana draga menjava ključavnic. No, v primeru uporabe pametnih ključavnic Salto Systems to povsem odpade.

ALI SO VAŠA VRATA PRIMERNA ZA VGRADNJO ELEKTRONSKE KONTROLE PRISTOPA?

In če se sprašujete, ali so vaša vrata sploh primerna za vgradnjo pametnih ključavnic. Vsekakor, saj so pametne ključavnice Salto Systems primerne za vsaka vrata. Na voljo so v številnih izvedbah, vgraditi pa jih je možno na katerikoli vrata, zunaj ali znotraj objektov.

Več informacij o pametnih ključavnicah Salto najdete na spletni strani www.vovko.si. (P.R.)

VOVKO d.o.o.

Setnikarjeva 1, 1000 Ljubljana
T: 01 / 423 00 90, F: 01 / 257 19 20
info@vovko.si, www.vovko.si

Trgovina PE Setnikarjeva,

Setnikarjeva 1, Ljubljana
T: 01 / 423 60 15, setnikarjeva@vovko.si

Razstavni salon Setnikarjeva,

Setnikarjeva 1, Ljubljana
T: 080 30 09, salon@vovko.si

Trgovina PE Citypark,

Šmartinska cesta 152 G, Ljubljana
T: 01 / 523 35 13, F: 01 / 523 35 14,
citypark@vovko.si

RUIJIE NETWORKS

Napredna mrežna oprema za vse potrebe

DANES JE POVEZLJIVOST KLJUČNEGA POMENA IN PRAV ZATO JE IZBIRA PRAVE MREŽNE OPREME ODLOČILNA ZA USPEŠNO DELOVANJE TAKO DOMAČIH OMREŽIJ KOT TUDI POSLOVNIH OKOLIJ.

Ruijie Networks je ugledno podjetje, ki je specializirano za najzahtevnejša mrežna okolja. Ne smemo pa pozabiti na njihovo podznamko Reeye, ki pokriva drug spekter uporabnikov in se osredotoča na ponudbo napredne Wi-Fi mrežne opreme, namenjene domačim uporabnikom ter malim in srednje velikim podjetjem. S široko paleto izdelkov, enostavnostjo uporabe ter izjemno zavezanostjo varnosti in zasebnosti podatkov, sta Ruijie Networks in Reeye postavila

Poleg tega ponuja brezplačno doživljenjsko uporabo svojega oblaka, kar pomeni, da vas ne bodo obremenjevali z nobenimi mesečnimi ali letnimi licenčnimi stroški.

Ruijie Networks se ponaša z enotno platformo, ki omogoča boljše ali primerljivo delovanje, kot ga premorejo konkurenčni ponudniki, kot je Ubiquiti, hkrati pa zagotavlja enostavnejše nastavljanje kot Mikrotik. To je izjemno koristno za vse sistemske administratorje, ki želijo doseči največjo učinkovitost in varnost v svojih omrežjih.

Ruijie Cloud platforme, ki vam omogoča enostavno optimizacijo in upravljanje stikala kjerkoli in kadarkoli.

Možnosti je ogromno, vi morate le najti pravo rešitev za svoje potrebe.

nove standarde na področju mrežne opreme. Razkrili bomo, zakaj je prav Ruijie Networks prava izbira za najzahtevnejše mrežne izzive.

DOSTOPNE TOČKE, STIKALA, USMERJEVALNIKI ...

Med naborom opreme podjetja Ruijie Networks najdemo dostopne točke z giga omrežnimi priklopi in Wi-Fi 6 povezavo, ki je hitra in zanesljiva. Omenimo lahko dostopno točko Ruijie RG-RA-P2260G, ki je kot nalašč za sejne sobe in dvorane ter omogoča prikllop do kar 500 uporabnikov hkrati. Napaja se preko PoE, omogoča nadzor dostopa, zaščito pred vdori in še več.

Potem je tu profesionalni visokozmogljivi brez-

ZDAJ TUDI V SLOVENIJI ODLIČNA PODPORA ZA STRANKE

Podjetje Tech Trade je nedavno pridobilo zastopstvo za Ruijie Networks in postalo njihov distributer z dodano vrednostjo (angl. VAD oziroma Value Added Distributor) za Adria regijo. To pomeni, da bodo za stranke njihovi izdelki v tej regiji zdaj lažje dostopni in podprti. Ruijie Networks bo prisoten na Adria Security Summitu (25. -26. oktober 2023) v Hali 1, razstavnem prostoru 9-1 in 10-1. Na tem dogodku bodo strokovnjaki iz podjetja Tech Trade na voljo za podporo strankam ter za predstavitev in razlago vseh funkcij in prednosti opreme Ruijie Networks.

Ruijie Networks in njihova podznamka Reeye predstavljata zanesljivo izbiro za vse, ki potrebujejo napredno mrežno opremo. Njihova kombinacija enostavnosti uporabe, varnosti podatkov ter odlične podpore strankam presega pričakovanja in jih uvršča med vodilne ponudnike na tem področju. Več najdete na spletni strani www.techtrade.si.

(P.R.)

VARNA IN ZANESLJIVA OPREMA

Ena od ključnih prednosti njihove opreme je izjemna enostavnost nastavitve in upravljanja, ne glede na to, ali se odločite za lokalno nastavitve ali upravljanje v oblaku. To omogoča hitro in učinkovito konfiguracijo sistema, kar je izjemno pomembno tako za začetnike kot tudi za izkušene sistemske administratorje.

LOKACIJA OBLAKA V EU JE VELIKA PREDNOST

Poseben poudarek je tudi na varnosti in zasebnosti podatkov. Ruijie Networks ponuja lokacijo oblaka v Nemčiji, kar zagotavlja, da so vse zbrane informacije shranjene znotraj Evropske unije.

žični VPN usmerjevalnik Ruijie RG-EG105GW-X z zmogljivostjo 3000Mbps in dvopasovnim delovanjem. Giga porti na usmerjevalniku omogočajo hitro povezavo, s petimi antenami pa zagotavlja izredno močne Wi-Fi signale.

Nudijo tudi najrazličnejša stikala – tudi za podjetja, tovarne, izobraževalne ustanove, nadzorne sisteme ... in tudi z možnostjo upravljanja preko

TECHTRADE

Tech Trade
 Blatnica 8, 1236 Trzin
 +386 1 562 21 11

www.techtrade.si

DOMINO SISTEMI

Celovite in prilagodljive rešitve za varnost vašega podjetja

NAKUP IT OPREME, NJENO VZDRŽEVANJE IN SKRIB ZA VARNOST SO LAHKO ZA PODJETJE VELIK ZALOGAJ IN IZZIV. A ČE NAJDEMO PREVERJENEGA PONUDNIKA, KI MU LAHKO ZAUPAMO, SI S TEM NI TREBA BELITI GLAVE.

Mala in srednja podjetja se nemalokrat znajdejo v položaju, ko pri IT opremi ne vedo, kje bi začela in kaj natanko potrebujejo. Tudi če že imajo glede tega načrt, se hitro pojavijo nova vprašanja, kot so: Kdo bo vso to opremo vzdrževal? Kako poskrbeti za varnost omrežja in računalniške opreme? Kam z vsemi podatki? Kako jih varno shranjevati? To je le nekaj pogostih vprašanj, ki si jih je zastavilo že marsikatero podjetje.

V podjetju Domino sistemi poskrbijo za odgovore na vsa omenjena vprašanja, medtem ko se boste lahko vi osredotočili na posel.

POSKRBIJO TUDI ZA VZDRŽEVANJE IT OPREME

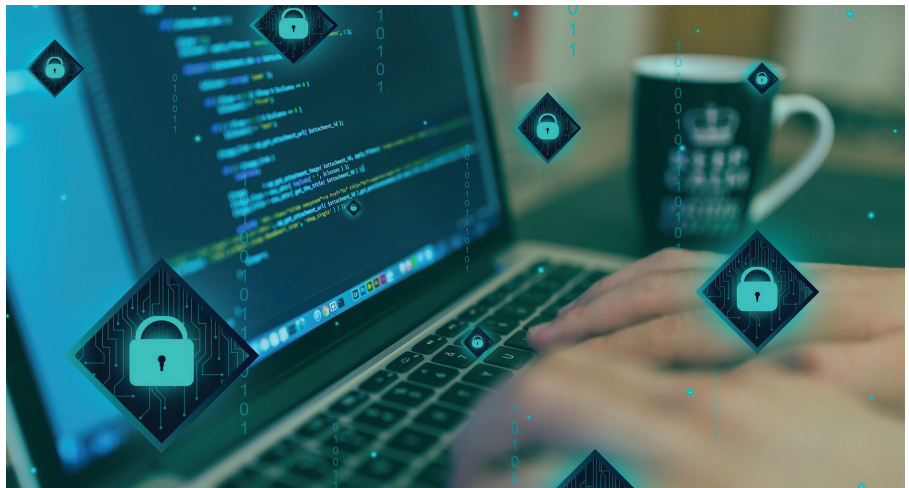
Poleg prodaje v podjetju poskrbijo tudi za vzdrževanje IT opreme za mala in srednja podjetja, saj dobro vedo, da je nakup IT opreme za podjetje šele začetek, večji izziv sta vzdrževanje in varnost IT infrastrukture. Predvsem kibernetična varnost je danes bolj pomembna, kot je bila kadarkoli prej, če se želi podjetje zaščititi, pa potrebuje celovite in prilagodljive rešitve.

Med drugim vam z rešitvami, kot so Microsoft 365 in Azure zagotovijo vse, kar potrebujete za poslovanje v oblaku. Z Microsoft Office 365 vam bodo na voljo vrhunske Office aplikacije, pametne storitve v oblaku ter napredna varnost. Z Microsoft Azure, pa vam Domino sistemi nudijo odprto fleksibilno platformo javnega oblaka, ki zagotavlja storitve, kot so platforma kot storitev (PaaS), infrastruktura kot storitev (IaaS) in še veliko več. Azure lahko gosti vaše poslovne aplikacije ali služi kot razvojno okolje, storitev pa lahko povežete z vašo IT infrastrukturo.

VARNOST JE NA PRVEM MESTU V PISARNI

ALI OD DOMA

Vse več podjetij je v zadnjih dveh letih spoznalo, da ima delo od doma številne prednosti. Zagotavljanje rešitev za delo od doma oziroma na daljavo je zato postalo toliko bolj pomembno. Če želite poskrbeti za kibernetično varnost organizacije, kjerkoli že ste, lahko to storite z naslednjo generacijo požarnih pregrad Stormshield, ki deluje na vaši kritični infrastrukturi. Nudijo odlič-

no zaščito in zagotavljajo, da boste lahko vedno neprekinjeno nadaljevali s svojo dejavnostjo, saj bodo njihove rešitve kljubovale tudi najbolj izpopolnjenim napadom. Spremljate lahko uporabo interneta in nadzorujete vpliv na vaše poslovne aplikacije. Povezujete lahko zaposlene, ki bodo imeli varen dostop do podjetja in njegovih virov ne glede na to, kje so in katero napravo uporabljajo. Z intuitivno rešitvijo, boste zaščitili podjetje ter prihranili čas in denar. Prepoznali boste zastarele in ranljive aplikacije na delovnih postajah ter strežnikih in se odzvali v realnem času.

Domino sistemi med pestrim naborom visoko kakovostnih izdelkov nudijo tudi rešitve F-Secure, ki bodo zaznale morebitne napade na končne točke oziroma naprave v podjetju, da se boste lahko hitro odzvali in ustavili ciljno usmerjene napade s pomočjo avtomatizacije. F-Secure dogodke vizualizira na časovni premici in poskrbi za jasen pregled nad stanjem. Oskrbi vas tudi z analizo incidentov. Z izvirno varnostno rešitvijo za končne točke boste tudi zmanjšali stroške upravljanja.

Med naborom rešitev, ki poskrbijo za varnost vašega podjetja, je vsekakor omembe vredna platforma Panda Adaptive Defense, ki zagotavlja zanesljivo varnostno rešitev pred vsemi vrstami nevarnosti. Njihova rešitev za podjetja zaščiti naprave preko centralizirane platforme, vključno s prenosnimi računalniki, pametnimi telefoni ter računalniki s strežniki Windows, Mac in Linux. Analizira varnostne incidente, nadzira aplikacije in dostop do podatkov. Nepooblaščenim uporabnikom omejuje dostope, poskrbi za sa-

modejno šifriranje trdih diskov namiznih, prenosnih računalnikov in strežnikov. Poleg zaščite naprav v podjetju ali na terenu nudi več nivojsko zaščito elektronske pošte. Kot tudi nekatere ostale rešitve, ki jih nudijo Domino sistemi, vas ščiti pred neželeno pošto, ribarjenjem (phishing) in zlonamernimi programskimi kodami.

VARNOSTNI PREGLEDI SO ŠE KAKO POMEMBNI

Imate svoje omrežje v podjetju že postavljeno in še nikoli niste opravili varnostnega pregleda omrežja? Napaka. To je najmanj, kar lahko storite za to, da se zavarujete pred vdorom nepridigarov, ki vam lahko podatke, ključne za delovanje podjetja, ukradejo ali zaklenejo. V podjetju Domino sistemi poskrbijo tudi za postavitev in upravljanje varnostnih kopij oziroma tako imenovanega »backup« sistemov in podatkov – lokalno in v oblaku.

Več o njihovih rešitvah najdete na www.domino-sistemi.si.

(P.R.)

DOMINO
s i s t e m i

Domino sistemi d.o.o.

Klementa Juga 7

5250 Solkan

Tel.: +386 5 33 33 670

Mob.: +386 41 632 055

www.domino-sistemi.si

BAMBU LAB X-1 CARBON COMBO

Hitrost in kakovost za nove standarde v svetu 3D tiskanja

ČE IŠČETE ZMOGLJIV 3D-TISKALNIK, KI VAS BO NAVDUŠIL Z IZJEMNO HITROSTJO IN VRHUNSKO KAKOVOSTJO, JE BAMBU LAB X1 CARBON COMBO ZAGOTOVO VREDEN VAŠE POZORNOSTI.

3D tiskalnik Bambu Lab X-1 Carbon Combo lahko uvrščamo med tiskalnike srednje velikosti. Ponuja tehnično dovršeno zasnovo in impresiven nabor funkcij, s katerimi je v svojem razredu močno premešal karte. Je najzmogljivejši 3D tiskalnik v naboru inovativne blagovne znamke Bambu Lab, ki je svojo pot začela kot eden najuspešnejših projektov na Kickstarterju, spletni platformi za množično financiranje, na kateri je 5.575 podpornikov zagotovilo 7 milijonov ameriških dolarjev za zagon projekta. Po 22 mesecih razvoja, več kot 700 testnih enotah in treh tonah porabljenih filamentov so bili v podjetju pripravljeni na prikaz rezultatov svojega dela.

HOBI KONKURENCA PROFESIONALNIM 3D TISKALNIKOM

Tiskalniki Bambu Lab so bili prvotno namenjeni hobi uporabi, zaradi svojih lastnosti pa so hitro pritegnili pozornost profesionalnih uporabnikov. Dosegajo izjemno hitrost tiskanja do 500 mm/s, omogočajo večbarvno tiskanje ter tiskanje s številnimi materiali, tudi ojačanimi s steklenimi in karbonskimi vlakni (PLA, ABS, TPU, PETG, PC, PA6-CF, PLA-CF, PAHT-CF, PET-CF...). Z omejenimi lastnostmi se je hitro izkazalo, da se lahko kosajo tudi z zmogljivimi 3D tiskalniki, ki so namenjeni profesionalni uporabi.

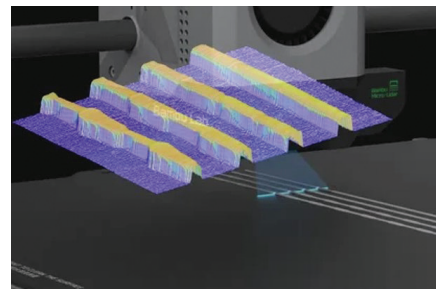
LASTNOSTI, KI GA DELAJO VRHUNSKEGA

Bambu Lab X-1 Carbon Combo je opremljen s tiskalnim prostorom velikosti 256 x 256 x 256 milimetrov, ki omogoča tiskanje tako majhnih prototipov kot večjih funkcionalnih izdelkov.

Bambu Lab X-1 Carbon Combo je paradni konj podjetja in ima samodejni sistem za menjavo različnih barv ter sušenje filamentov (AMS). Uporabimo lahko filamente različnih proizvajalcev, sicer pa je priporočena uporaba filamentov Bambu Lab, ki uporabljajo tehnologijo RFID brezkontaktno identifikacije. Ta omogoča priklic optimalnih nastavitev tiskanja glede na vrsto trenutno uporabljenega filameta.

Tiskanje z zahtevnimi filamenti mu omogočajo robustne komponente, kot so karbonska vodila na osi X in Y, kaljeni jekleni zobniki, kovinski dvojni ekstruder, ki doseže temperaturo do 300 stopinj Celzija, aluminijasta in steklena tiskalna plošča ter vgrajen filtracijski sistem z aktivnim ogljem. Tiskalna postelja se lahko segreje do 120 stopinj Celzija. Bambu Lab X-1 Carbon Combo lahko samodejno nivelira mizo. Poseben skener na glavi (Bambu Micro Lidar) skrbi za ustrezen odmik šobe od podlage, kalibrira pretok ekstrudiranega polimera in nadzira nanos prve plasti.

Noben 3D tiskalnik ni stoodstotno odporen na napake, zato je Bambu Lab X-1 Carbon Combo opremljen s kamero ločljivosti 1920 x 1080, ki uporabniku omogoča nadzor tiska na daljavo. Tisk lahko nadziramo z mobilnimi napravami

preko aplikacije Bambu Handy, ki sicer ne omogoča priprave za tisk, omogoča pa nadzor nad glavnimi funkcijami tiskanja in sporoča morebitne napake med tiskanjem.

Prav tako 3D tiskalnik Bambu Lab X-1 Carbon Combo podpira funkcijo nadaljevanja tiskanja po izpadu napajanja. Tovrstna »neprijetna presenečenja« ga ne vržejo kar tako iz tira. Zagotavlja tudi zaščito pred prekomernim segrevanjem. Še en dokaz, da pri Bambu Lab niso poskrbeli zgolj za vrhunske lastnosti 3D tiskalnika, temveč tudi za varnost.

ENOSTAVNO UPRAVLJANJE

Tiskalniku optimalno delovanje zagotavlja programska oprema Bambu Studio. Preko brezžičnega omrežja Wi-Fi ga lahko povežete s telefonom ali računalnikom, datoteke pa lahko nanj naložite tudi preko kartice microSD ali priključka USB. Nadzorovanje delovanja je preprosto, saj so nanj namestili zaslon na dotik velikosti 5 palcev oziroma 12,7 centimetra z ločljivostjo 1920 x 720 slikovnih pik.

Nekatere tiskalnice – morda ste z njimi že imeli izkušnje – moramo po prejetju sestaviti. Ne gre za kvantno fiziko, vendar je to nepotrebno delo, ki bi se mu marsikateri uporabnik rad izognil. Poleg tega vemo, da pri tem vedno obstaja tveganje, da bomo kaj zamočili. Tiskalnik Bambu Lab X-1 Carbon Combo je že sestavljen in po odprtju embalaže pripravljen na uporabo. Takoj lahko začnete s tem, čemur je namenjen – torej s tiskanjem brez tveganja, da bi že na poti do končnega cilja šlo kaj narobe.

Podjetje Solid World d.o.o. je pooblaščen prodajalec za blagovno znamko 3D tiskalnikov Bambu Lab za Slovenijo, Hrvaško in Srbijo. Strankam zagotavlja celovito podporo in kratke dobavne roke, saj imajo tiskalnice na zalogi.

Več lahko najdete na spletni strani www.solidworld.si.

(P.R.)

SolidWorld
3D advanced solutions
SLOVENIJA

Solid World, d. o. o.

Rusjanova ulica 10, 1235 Radomlje
telefon: 01/422 49 04

spletna stran: www.solidworld.si
e-poštni naslov: info@solidworld.si

ALARM AVTOMATIKA

Ko je varnost vedno na prvem mestu

VARNOST OBJEKTOV, PREMOŽENJA IN OSEB JE IZREDNEGA POMENA – NE ZGOLJ ZARADI MIRNEGA SPANCA, TEMVEČ ZARADI ŠKODE, KI NAM JO LAHKO NEPRIDIPRAVI POVZROČIJO TAKO DOMA KOT NA POSLOVNEM OBJEKTU.

DVC varnostne rešitve so vodilna izbira za zaščito stanovanjskih, poslovnih in kompleksnejših objektov – z najnovejšimi tehnologijami in najbolj zanesljivimi komponentami.

Ko gre za DVC varnostne rešitve, imate pri stanovanjskih in poslovnih objektih na voljo različne možnosti. S sistemom video nadzora, ki lahko podpira do 16 DVC kamer, in video domofonskim sistemom s kar 132 DVC notranjimi enotami lahko lastniki objektov zagotovijo visoko stopnjo varnosti in nadzora nad svojimi prostori. Srednje velika podjetja lahko izkoristijo naslednjo stopnjo – zmogljive DVC varnostne rešitve, ki omogočajo video nadzor z do 64 DVC kamerami in video domofonski sistem z impresivnimi 512 DVC notranjimi enotami. To pomeni, da je mogoče učinkovito upravljati varnost in komunikacijo v večjih poslovnih okoljih.

Za največje poslovne sisteme, ki zahtevajo izjemno obsežno varnostno infrastrukturo, so na voljo DVC rešitve, ki podpirajo video nadzor z do 256 DVC kamerami in video domofonski sistem z osupljivimi 25.472 DVC notranjimi enotami. To zagotavlja vrhunsko varnost in komunikacijo v največjih okoljih.

Do danes je bilo prodanih že več kot pol milijona naprav in opreme blagovne znamke DVC. Sistemi so nameščeni tako v stanovanjskih stavbah kot v nakupovalnih centrih, bankah, na bencinskih črpalkah ...

KOMPLEKSNE REŠITVE IN NESLUTENE MOŽNOSTI UPORABE

Poleg tega DVC varnostne rešitve IP videonadzora omogočajo zaščito kompleksnejših objektov, kjer sta identifikacija oseb in podrobnosti na posnetkih ključnega pomena. Z DVC rešitvami in njihovim analognim HD videonadzorom pa imate v rokah uporabno orodje za tiste, ki želijo izboljšati kakovost svojega obstoječega analognega sistema brez poseganja v inštalacijo preko koaksialnih kablov.

Odlična rešitev so tudi video domofoni, ki so

hkrati domofoni in kamere. 2-Easy dvožične, brezžične in IP modularne rešitve video domofona predstavljajo inovativen pristop k izboljšanju varnosti in udobja. Te rešitve ne le skrajšajo čas in olajšajo delo monterjem sistemov tehnične zaščite, temveč tudi uporabnikom omogočajo uživanje v vseh prednostih visoko kakovostne varnostne infrastrukture tako doma kot v delovnem okolju.

Notranja domofonska enota DVC lahko postane tudi monitor videonadzora, povežete jo lahko z zunanjimi in notranjimi kamerami in celo z elektromehansko zapornico. Tako dobite učinkovit in pameten varnostni sistem, ki preko notranjih enot postane pravi videonadzorni center.

DVC varnostne rešitve so sinonim za pametno tehnologijo, ki pridobiva vse več prepoznavnosti ter postaja ena vodilnih blagovnih znamk v regiji. V skladu z njihovo zavezanostjo k odličnosti letos uvajajo 3-letno garancijo za izdelke DVC CCTV, kar strankam zagotavlja dodatno mero varnosti in zaupanja.

AJAX PROTIVLOMNI SISTEMI

Za popoln občutek varnosti doma ali poslovnega prostora pa se velja ozreti še po AJAX protivlomnih sistemih. Senzorji gibanja, senzorji zaznavanja dima, vode, krmiljenje luči, možnosti povezav s pametnimi inštalacijami in še več. AJAX predstavlja novo generacijo profesionalnih protivlomnih sistemov, ki so brezžični in inovativni v vseh pogledih. Konfigurira se jih lahko v zgolj 30 minutah, upravlja pa lahko preko mobilnega telefona. Baterije v napravah brez potrebe po zamenjavi delujejo do 7 let.

Ajax rešitve so oblikovane tako, da zadovoljijo potrebe vsakega uporabnika. Izstopajo po vrhunskem dizajnu in visoki funkcionalnosti, pri čemer varnostni izzivi ne ogrožajo estetike in

sodobnega videza. Ajax izdelki so zasnovani tako, da so intuitivni in ponujajo vrhunsko uporabniško izkušnjo.

Stalen razvoj, dodajanje novih produktov in inovativnost so glavna vodila Ajaxa. Bodite pripravljeni na novo vizijo prihodnosti in se prijavite na njihov online poseben dogodek Rule your space (ajax.systems/landing/special-event).

ALARM AVTOMATIKA NA ADRIA SECURITY SUMMIT

Podjetje Alarm avtomatika je partner največjega regionalnega dogodka varnostne industrije – Adria Security Summit, ki se bo odvijal 25. in 26. oktobra v Ljubljani. Z vidika novih tehnologij, kompatibilnih sistemov in rešitev ter 20. obletnice blagovne znamke DVC, bodo predstavljeni vsi segmenti ponudbe podjetja.

Sicer pa si lahko obetamo tako predstavitev vrhunskih video varnostnih rešitev DVC (www.dvc.video) kot protivlomnih sistemov AJAX in ostale ponudbe podjetja Alarm avtomatika, ki ga lahko spremljate tudi na spletni strani www.alarmautomatika.com/sl. (P.R.)

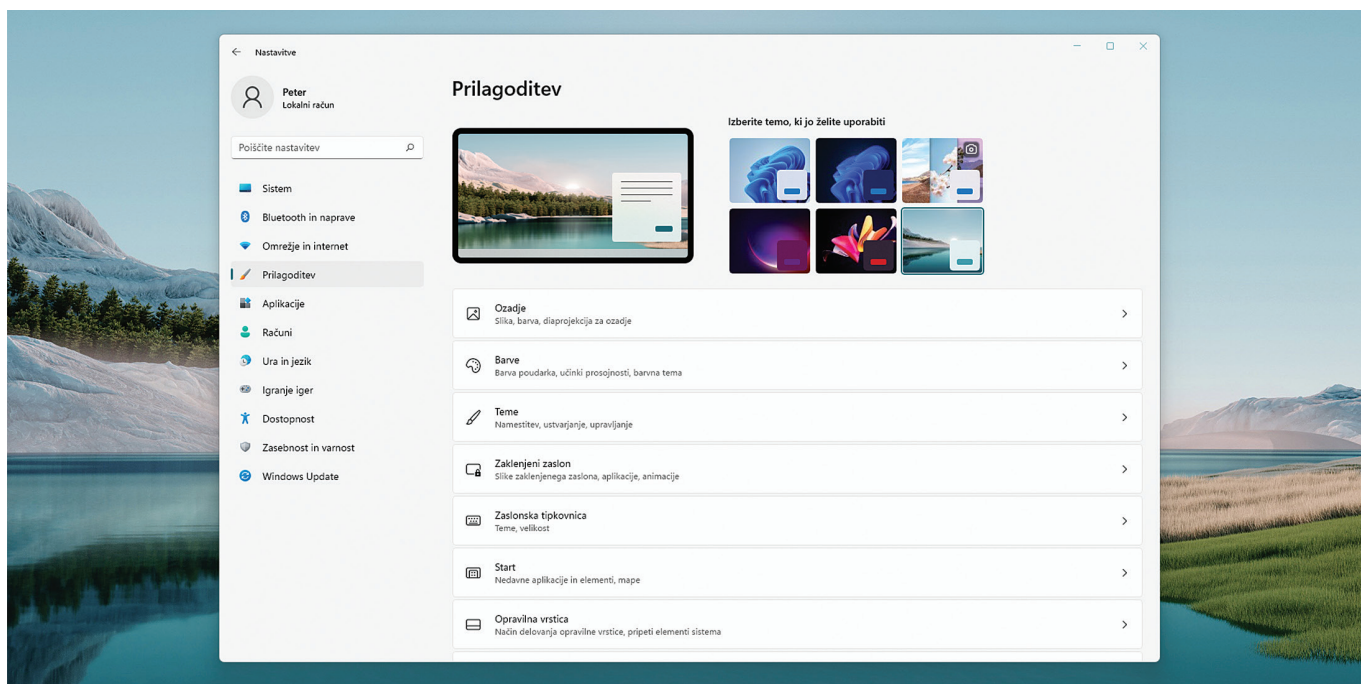

alarm automatika
skrbimo za varovanje

Alarm avtomatika d.o.o.
Letališka cesta 32, SI-1000 Ljubljana
T +386 (0)8 2053 710
M +386 (0)51 668 708

www.alarmautomatika.com

Kako lahko personalizirate Windows 11?

STE ZADOVOLJNI Z IZGLEDOM IN FUNKCIONALNOSTJO NAJNOVEJŠEGA SISTEMA WINDOWS 11? BI SI GA RADI PRILAGODILI IN MORDA SPREMENILI V OBliko, KOT STE JE BILI VAJENI PRI PREJŠNJIH RAZLIČICAH?

Android proti iOSu, Windows proti MacOSu, večna debata, ki razdeljuje uporabnike na dva pola. V prid Applovim sistemom govorita zanesljivost in enostavnejša uporabniška izkušnja, Android in Windows pa slovita po svobodi, po prosti izbiri, ki uporabniku omogoča, da spremeni čisto vsak element na zaslonu.

Windows 11 se je uveljavil kot razmeroma dobra nadgradnja. Krčevito je spremenil dizajn, elemente poenostavil oziroma moderniziral, popravil nekatere hrošče in poskrbel za svež videz. Še vedno najdemo podobnosti v primerjavi z Windowsom 10, vključno z orodji za personalizacijo, vendar je na voljo tudi nekaj novih.

Če bi radi delno ali v celoti spremenili izgled svojega sistema, boste v nadaljevanju našli nekaj nasvetov, kako to storiti.

SPREMENITE TEMO RAČUNALNIKA WINDOWS 11

Najlažji in najhitrejši način za spreminjanje videza računalnika z nameščenim sistemom Windows 11 je z uporabo Windows tem. Vključujejo spremembo ozadja, barve grafičnega vmesnika, ikone kazalca miške in tudi systemskega zvoka. Če se spomnite, smo v preteklosti nekaj podobnega že omenili, vendar v kontekstu teme "kako se pohecati na račun sodelavca ali prijatelja". Za začetek kliknite na namizje z desnim klikom miške in na pojavnem oknu izberite Prilagodi.

- Takoj boste lahko videli nekatere predlagane

teme, ki pa so bolj osnovne oziroma tiste, za katere Microsoft misli, da so najbolj priljubljene. Če želite najti več predlogov, kliknite na razdelek *Teme*.

- Znašli se boste v predogledu trenutno izbrane teme. Tukaj lahko poljubno spreminjate ozadje, barvo, zvoke in miškin kazalec trenutne teme.
- Spodaj boste našli galerijo tem in opazili boste, da imajo nekatere teme v zgornjem desnem kotu ikono kamere. To pomeni, da se bodo slike samodejno spreminjale.

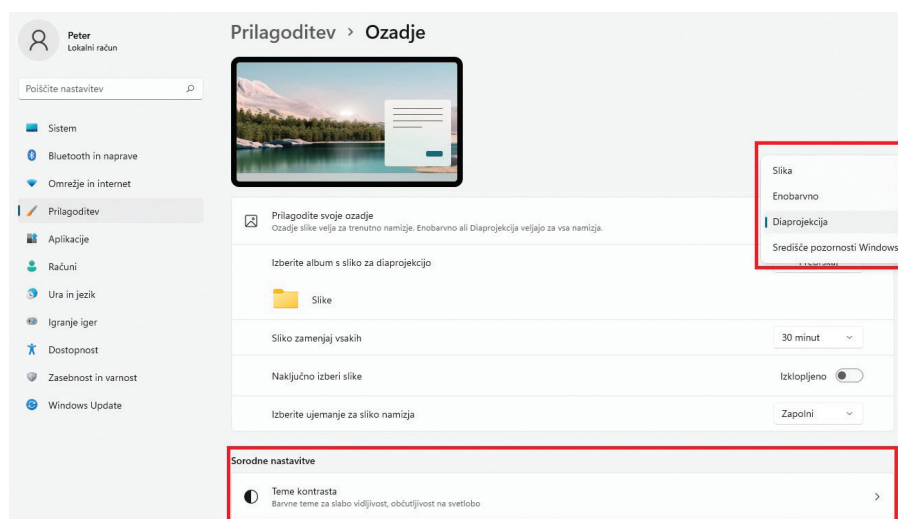
Če je izbira premalo pestra in za vas nezanimiva, greste lahko v Microsoftovo trgovino, kjer vas

čaka razmeroma dobra izbira brezplačnih tem. Presenetljivo je plačljivih tem zelo malo oziroma v našem primeru samo ena.

Slabovidni si lahko v razdelku *Teme kontrasta* nastavite kontrast, ki bo bolj prijazen do vaših oči in vam omogočal, da bolj jasno razberete elemente na zaslonu.

KAKO SPREMENITI OZADJE NAMIZJA WINDOWS 11?

Če ne bi radi spremenili celotne teme računalnika, lahko spremenite le en element, na primer ozadje namizja, ki je po našem mnenju najpomembnejši. Je prva stvar, ki jo vidimo, ko vklopi-

mo računalnik in prijetno je, če nas pričaka ozadje, ki nam je všeč, na primer slika najbližjih, hišnih ljubljencev ali kaj podobnega.

Postopek je enak. Desni klik z miško na prazno območje na namizju in kliknite na *Prilagodi*. Tokrat izberite razdelek *Ozadje*. Na izbiro boste imeli več možnosti.

- Slika – funkcija, ki je privzeta in najpogosteje uporabljena. Ozadje bo v tem primeru slika, ki jo lahko izberete v predlagani galeriji. Bolje pa je, da na računalniku najdete sliko, ki vam nekaj pomeni in jo nastavite kot ozadje.
- Enobarvno ozadje – Tako kot že ime pove, gre za ozadje v eni izbrani barvi. Dvomimo, da bo ta funkcija imela veliko uporabnikov.
- Diaprojekcija – Omogoča, da si izberete več fotografij in ustvarite diaprojekcijo, ki bo samodejno preklapljala med slikami.
- Središče pozornosti Windows je funkcija ozadja, ki bo podobno kot Diaprojekcija samodejno preklapljala med slikami, vendar bo izbira povsem naključna. Slike bodo prenesene z interneta ali pa uporabljene iz privzete galerije.

Tako kot doslej lahko spreminjate postavitev ozadja, da se prilagodi dimenzijam zaslona ali ga razširite, zapolnite in podobno.

KAKO IZBRATI SVETEL ALI TEMEN NAČIN IN POU-DARJENE BARVE?

Ponovite prvi korak in tokrat izberite razdelek *Barve*, kjer lahko zelo enostavno preklapljate med svetlim in temnim načinom, tako kot to lahko storite na telefonu. Sprememba vpliva na celoten sistem in tudi na nekatere podprte aplikacije. Na voljo je tudi ročni način, s katerim lahko po meri prilagodite, kje bi želeli imeti svetel in kje temen način. Nekoliko nižje lahko izklopite *Učinke prosojnosti* in spremenite bar-

ve poudarkov, kot na primer ikono števila obvestil v opravljeni vrstici. Barve lahko tudi ročno zmešate in vklopite funkcijo, da se izbrana barva prikaže tudi v naslovnih vrsticah in obrobah sistema Windows.

KAKO LAHKO PERSONALIZIRATE ZAKLENJEN ZASLON?

Zaklenjen zaslon se vam prikaže, ko morate vpisati geslo ali ko računalnik preklopite v spanje ali stanje pripravljenosti. Morda niste vedeli, a tudi tukaj lahko spremenite nekatere podrobnosti. Prvi korak je spet enak, vendar se nastavitve zaklenjenega zaslona skrivajo v razdelku *Zaklenjeni zaslon*. Privzeto je nastavljeno, da z ozadjem upravlja funkcija *Središče pozornosti Windows* (angl. Windows Spotlight). Če vam to ni po godu, lahko dodate svojo sliko ali diaprojekcijo. Spremenite lahko stanje zaklenjenega zaslona. Običajno se vam prikazuje koledar. Lahko pa spremenite, da boste ob vklopu računalnika dobili informacije o vremenu ali neprebranih elektronskih sporočilih.

KAKO PRILAGODITI TIPKOVNICO NA DOTIK?

To ne velja toliko za prenosnike, razen če imate zaslon na dotik, ampak bolj za tablične računalnike. Pri zaslonih na dotik se za vnos podatkov pogosto zanašamo na navidezno tipkovnico, ki se prikaže na zaslonu. Zagotovo pa niste vedeli, da lahko dolgočasno obliko tipkovnice spremenite v nekaj bolj živahnega.

Pojdite v *Prilagoditev*, izberite razdelek *Zaslon* tipkovnica, kjer lahko spreminjate temo in velikost tipkovnice. Če imate večje roke oziroma prste, si lahko spremenite velikost besedila tipk in zmanjšate število nenamernih napak pri tipkanju. Vse spremembe si lahko ogledate v predogledu s funkcijo *Uporabi tipkovnico*.

REORGANIZACIJA ZAČETNEGA MENIJA

Najprej spremenimo aplikacije, pripete na začetni meni, ki ga najdete s klikom na ikono Windows (v opravljeni vrstici na spodnjem delu zaslona). Če boste na seznamu našli programe, ki jih ne uporabljate, kliknite z desnim klikom miške in izberite možnost *Odprni z začetnega zaslona*. Če bi radi program dodali na ta seznam, najdete njegovo bližnjico, kliknite z desnim klikom miške in izberite *Pripni na začetni zaslon*.

Programe, ki jih najpogosteje uporabljate, dodajte v opravljeni vrstico (Desni klik miške → Pripni v opravilno vrstico).

Dodatne nastavitve za začetni meni boste našli v *Prilagoditev* → Start, kjer si na primer lahko dodate *Mape* oziroma priročne bližnjice (Prenosi, Brskalnik, Slike ...), ki se bodo pojavile poleg gumba za vklop/izklop.

Začetni meni in ostali elementi opravilne vrstice so privzeto postavljeni na sredino zaslona. V prejšnjih različicah Windowsa smo bili vajeni leve postavitve. Postavitev lahko zelo enostavno spremenite.

Kliknite z desnim klikom miške na prazen prostor na opravljeni vrstici, izberite *Nastavitve opravilne vrstice* → *Delovanje opravilne vrstice* → *Poravnava opravilne vrstice*. V tem razdelku boste našli še nekaj drugih nastavitvev, kot na primer nastavitve prikaza opravilne vrstice, prikaz značk/obvestil in podobno. Eksperimentirajte s funkcijami in vklopite tiste, ki so za vas najbolj uporabne.

WINDOWS 11 JE ZDAJ PRILAGOJEN

Našteli smo nekaj osnovnih načinov, kako lahko hitro spremenite izgled in tudi funkcionalnost sistema Windows 11. V prihodnosti vam bomo razkrili, kako lahko nastavite živa ozadja, ki predvajajo glasbo in video.

Vaš najljubši kanal vam bo zaupal vsebino naslednje številke...

 <p>MEDIA TV Kapucinski trg 8, p.p. 114 Škofja Loka E-mail: info@media-tv.si</p>	 <p>SPONKA TV www.sponka.tv E-mail: info@sponka.tv</p>	 <p>TV AS Murska Sobota Gregorčičeva ul. 6, 9000 Murska Sobota p.p. 203, T.: 02/ 521 30 30 info@tv-as.net, www.televizijaas.si</p>	 <p>GORENJSKA TELEVIZIJA P.P. 181, Oldhamska cesta 1A 4000 Kranj T.: 04/ 233 11 55 info@tele-tv.si, www.tele-tv.si</p>
 <p>NET TV Ob blažovici 115, Limbuš info@xtension.si T.: 02/252 68 07</p>	 <p>INFOJOTA Informacijski kanal Ajdovščina infojota@email.si gsm: 040 889 744</p>	 <p>TELEVIZIJA ETV Loke pri Zagorju 22, 1412 Kisovec GSM: 041-779-390 televizija@etv-hd.si, www.etv-hd.si</p>	 <p>VTV - VAŠA TELEVIZIJA Žarova 10, Velenje tel.: 03/ 898 60 00, fax: 03/ 898 60 20 vttv.studio@siol.net, www.vttvstudio.com</p>
 <p>TV ŠIŠKA Kebetova 1, Ljubljana tvsiska@kabelnet.si T.: 01/505 30 53</p>	 <p>TELEVIZIJA MEDVODE Cesta kom. Staneta 12, 1215 Medvode T.: 01/361 95 80, F.: 01/361 95 84</p>	 <p>NOVA GORICA Gregorčičeva 13, Dornberk T.: 05/335 15 90, F.: 05/335 15 94 info@vitel.si, www.vitel.si</p>	

LIES OF P

Dark Souls je predružil igričarsko krajino in uvel del nov žanr: soulslike, torej igre, podobne Dark Souls. Odtlej v raznorodnih okolih v pogledu od zadaj, včasih pa tudi prvoosebno, iz ptičje perspektive ali v pogledu od strani, strežemo sovražnikom po življenju in raziskujemo svet, ko pa umremo, se preselimo na nazadnje obiskano nadzorno točko, medtem ko sovražniki oživijo. To lahko sprožimo tudi sami, če nam je do tega. Za soulslike so značilne tudi minimalistične zgodbe, ki jih razvozlammo z opazovanjem prizorišč, in visoka zahtevnost. Vse to obkljuka Lies of P, najnovejši soulslike, ki si za junaka vzame kar slovitega literarnega junaka Ostržka. P je začetnica njegovega imena Pinocchio, saj izvira iz povesti italijanskega pisca Carla Collodija. Kot vemo, se je oživiljeni lutka Ostržku ob laganju podaljšal leseni nos, laže pa tudi Ostržek v igri. Tu namesto lesena postane robotska lutka, ki se potika po antiutopičnemu mestu Krat, v katerem so se njemu podobni avtomati uprli ljudem, ter se bojuje z mutiranimi prebivalci in drugimi pošastmi. Prav bojevanje je srčika igre, pa ne le zato, ker je treba paziti praktično na vsak premik in udarec, ampak tudi zaradi tega, ker je mogoče orožja prilagajati. Na več mestih v zgodbi pa lahko z odločitvami vplivamo na njen potek.

EA FC 24

FIFA se je torej po, uf, skoraj tridesetih letih upokojila in prišel je EA Sports FC 24, ves svetleč in s slavo okinčan. No ja, kdor misli, da gre za povsem novo igro, se seveda moti, saj je ime vse, kar se je bistvenega spremenilo. Osrednji način v EA FC 24 je tako kot v Fifa Ultimate Team, se pravi odpiranje navideznih vrečkic z navideznimi kartami, na katerih so odtisnjene slike resničnih nogometašev, te pa nato uporabiš kot člane lastne ekipe. Nekateri v ta način zmečejo na desettisoče evrov, saj so možnosti, da odpreš redkega žogobrcarja, namenoma presneto majhne. Res pa je, da se lahko klicu tega načina upreš in proti računalniku, fizično prisotnemu nasprotniku ali spletni srenji uporabiš enega od sedemsto klubov v več kot tridesetih ligah, kar pomeni več kot 19.000 igralcev. V ozadju odlične grafike tiktaka dvoje naprednih tehnologij: ena je HyperMotion, ki skrbi za kar najbolj realistično premikanje igralcev, ne le posamično, ampak tudi v interakciji z drugimi na igrišču, za kar so pri EA-ju v računalnik prenesli ogromno tekem. Tudi ženskih, saj se ženski fuzbal vedno bolj uveljavlja in je prisoten tudi v EA Sports FC 24. Druga tehnologija pa je PlayStyles, ki skrbi za izražanje lastnosti posamičnih nogometašev in nogometašic. Skratka, nogometne zabave po upokojitvi imena FIFA ne bo zmanjkalo.

PAYDAY 3

Ameriški filmi, ki jih – sploh s prihodom televizije prek internetne povezave – goltamo kot hamburgerje priročne oblike, pogosto prikazujejo bančne rope. Če sodobne ZDA gledamo kot podaljšek divjega zahoda, na katerem je bilo – spet po filmih sodeč – precej vsakdanje, da so zlikovci prigrlopitali v mesto, oropali banko ter pobrali šila in kopita, se temu ne gre niti najmanj čuditi. Tako kot ne priljubljenosti serije Payday, sodelovalnih prvoosebni streljank, v katerih najpogosteje s prijatelji ali pa z naključnimi ljudmi sodelujemo pri ropu bank. Tretji del se namesto v Washingtonu D.C. odvija v New Yorku, kar pomeni nove lokacije in nove grožnje, seveda pa tudi nove priložnosti za velik izkupiček. Znova je treba biti natančen pri streljanju, ko/če do njega pride (in seveda gre redkokdaj brez, kajti kakšen je film, ekhm, igra o vznemirljivem ropanju bank brez vznemirjenja?), vendar pa ni nujno, da oponašamo samomorilske norce. Lahko se navsezadnje plazimo naokrog, pustimo talce pri miru ali jih uporabimo kot žive ščite, uporabimo smrtonosne ali gumijaste naboje ... Z udejstvovanjem odklepamo novo opremo in orožja ter prejemo nove večšine, ki nam pridejo prav pri organizaciji in izvajanju ropov. Ter seveda maske z najrazličnejšimi motivi. Brez njih v filmih – in Paydayu – ne gre.

PlayStation.

THE WORLD'S GAME
PLAY NOW*

DUAL ENTITLEMENT

3

***Igra sveta, Igraj zdaj**

HyperMotionV tehnologija je na voljo samo na PlayStation 5, Xbox Series X/S and PC edicijah.

Vsa imena, logotipi in trofeji UEFA Champions League, UEFA Europa League in UEFA Europa Conference League so lasti UEFA, registrirane blagovne znamke, modeli in/ali avtorske pravice. Vse pravice pridržane. ©2023 Electronic Arts Inc. Electronic Arts, EA, EA SPORTS, logotipi EA SPORTS, EA SPORTS FC in logotipi EA SPORTS FC, Football in logotipi Football for Ultimate Team so blagovne znamke družbe Electronic Arts Inc. "EA", "PlayStation", "PS4", "PS5" in "Play Has No Limits" so registrirane blagovne znamke Sony Interactive Entertainment Inc.

PLAY
HAS NO LIMITS.

Kako zanesljiva je vaša digitalna obramba? Ne ugrabajte, preverite!

Koristi varnostnega pregleda IKT-okolja so očitne. Podjetje pridobi seznam vseh odkritih ranljivosti in napotke, kako jih čim prej in učinkovito odpraviti. Varnostni strokovnjaki podjetja ANNI, ki dobro poznajo krajino kibernetičnih groženj, podjetju tudi svetujejo, na katere nevarnosti in področja naj bo pozorno.

Matej Pernek,
produktni vodja skupine za kibernetično varnost

**CYBER
SECURITY
TEAM
@ANNI**

TESTIRANJE KIBERNETSKE VARNOSTI

s sistemskim
varnostnim
pregledom

www.varen.it

Glavni oblikovalec Cyberpunk 2077 stopil v bran igri Starfield

GLAVNI OBLIKOVALEC ZGODBE PATRICK K. MILLS PRAVI, DA SO RAZLIKE MED IGRAMA CYBERPUNK 2077 IN STARFIELD PREDVSEM VPRAŠANJE PRIORITET STUDIA.

Starfield je odlična igra, kar se strinja večina kritikov in igričarjev. Vseeno pa so bila pričakovanja izredno visoka. In ko so pričakovanja na tako visoki ravni, se bodo vedno našle skupine uporabnikov, ki bodo močno razočarani z dostavljenim izdelkom.

Neizogibno so se pojavile primerjave med igrama Cyberpunk 2077 in Starfield, dvema epskima igrama, ki pa sta na čisto nasprotnem bregu, kar je poudaril tudi glavni oblikovalec zgodbe pri igri Cyberpunk 2077. Slednja je ob izidu skorajda potonila ob navalu kritik, vendar je v zadnjih dveh letih naredila tiste potrebne izboljšave, dodala manjkajoče člene v zgodbo in jo tudi razširila. Njen povrtek je sedaj dokončen.

Kritike igre Starfield pa so letele predvsem na pogon Creation Engine 2, na katerem sloni igra. Gre za osveženo različico sedaj že dokaj zastarelelega pogona Creation Engine, ki je pred dobrim desetletjem poganjal na primer igro Skyrim. Najglasnejši kritiki so izrazili dvome v zmogljivost novega pogona, kar naj bi se v igri opazilo v povprečnih animacijah, številnih hroščih in splošnih omejitvah pri igranju, kot je na primer nezmožnost pristajanja na planetih brez nalaganjnih izsekov (angl. loading screens).

»Po vrnitvi k Cyberpunku sem postajal vse bolj kritičen do Starfielda, predvsem zaradi prikazovanja nenehnih zaslonov za nalaganje, grozne

kamere za dialog in nevpadljivih animacij,« je tвитnil uporabnik Twitterja Synth Potato. »Resnično ne verjamem, da bi Starfield lahko kdaj resnično dosegel raven kakovosti Cyberpunka 2077, to je temeljna napaka pogona Creation Engine.«

Oblikovalec pri igri Cyberpunk 2077 se ne strinja s kritikami. Po njegovem mnenju ne gre za omejitve igričarskega pogona, ampak je vse to povsem preprosto posledica prioritete razvijalcev.

»To zanje ni v središču pozornosti iz več razlogov, in visoka stopnja svobode vsakega igralca (v igri Starfield, op. a) je pravzaprav enako pomembna kot sama orodja,« je tвитnil. »V igri Starfield je skoraj nemogoče uprizoriti enak prizor, kot na primer Judyjin prizor na strehi z glavnim likom Cyberpunka 2077, ker lahko ta prizor pred-

vajate na stotinah različnih planetov, kadarkoli.« »Izvedejo lahko nekaj podobnih prizorov, ki so bolj dodelani, kot je prvo srečanje s skupino Konstelacija. Starfield ima ogromno zasedbo likov in neverjetno število lokacij. Težko je uprizoriti tako natančne prizore, kot v Cyberpunku 2077 ali The Witcher 3.« Za primerjavo je dejal, da je vsak velik prizor v igri Cyberpunk 2077 terjal več let časa in truda. Če bi nekdo poskušal to narediti v igri s takšnim obsegom, kot je Starfield, »bi igro izdelovali večno«.

»Namesto tega Bethesda svoje vire usmerja v zagotavljanje maksimalnih ravni svobode igralca, preprosto s svojim časom počnejo nekaj drugega – in to je kul,« je napisal Mills. »Lahko si sicer želite, da so njihovi prizori bolj kinematografski ali karkoli že, in to je pošteno, vendar to terja svoj davek.«

Mills je dejal, da noče zaničevati pristnih pomislekov igričarjev, ampak preprosto poudariti, da »vsaka igra ne more narediti vsega. Ne morete narediti igre, ki ima vsako funkcijo izvedeno na isti ravni kot najboljša igra na tem področju, in to ima zelo malo opraviti s pogonom, ki je v uporabi.«

Se strinjate z izjavo? Ste imeli priložnost igrati obe igri? Na koncu moramo razločiti, da je Starfield igra tipa peskovnik (angl. sandbox), kjer je prioriteta svobodna izbira, kaj želi uporabnik v njej početi. Svoboda pa razumljivo zahteva nekaj žrtev, kot je na primer manj epskih prizorov. Cyberpunk 2077 pa je bolj linearna igra s poudarkom na kinematografiji in zgodbi, polni križišč. Čeprav ima dober nivo svobode, se ta še zdaleč ne more primerjati z igrami Starfield, Skyrim, Fallout in podobnimi.

					AVTOR: BOTY	FLEŠ	EGIPČAN-SKA LUKA OB IZLIVU NILA V MORJE	AMERIŠKA FILMSKA NAGRADA	MANJŠA MORSKA RIBA	DREVO IZ KARBONA	GRMIČEVJE Z UZITNIMI JAGODAMI
					OKRASNA NAPRSNA ZAPONKA						
					VZHODNO-INDIJSKI MORNAR						
					DEL FOTOGRAFSKEGA APARATA		6				
					MODEL VW VOZILA						
					CENTER						4
: DRUŽINSKI ZABAVNIK	VGRADNJA	OBEŠALNIK	SOVI PODOBNA NOČNA PTICA	PRIPADNIK SKIROV SESTAVINA NAFTE					MIGUEL INDURAIN		
								BAT, TOLKAČ ZAMETU PODOBNA TKANINA			
SALAMANDER											
OBUVALO						1	GRŠKO MESTO V EPIRU SUROVINA ZA CEMENT				
ŽENSKA, KI NE KADI									ŠPORTNIK MOŠTVENE IGRE Z ŽOGO	IME VEČ NORVEŠKIH KRALJEV	
TINE ŠROT			MESTO V ITALIJANSKI KALABRIJI NADZOR								3
NIZO-ZEMSKA JADRNICA				ODVAJALO KUHINJSKE SOPARE BAKHOVA PALICA				PIJAČA STARIH SLOVANOV VEDA O ATOMIH			
STIČIŠČE FRČADE IN STREHE					TEKOČA PRILOGA JEDEM KRAJ PRI ROVINJU						
ANTIČNI BOJOTIJC					KRAJ PRI KRANJU NAŠA PEVKA ŠPIK						7
: DRUŽINSKI ZABAVNIK	PREGANJEN KARTON ZA SPISE	SVOJE-GLAVOST STAROGRŠKI POET IN DIDAKTIK					AM. IGRA-LEC HANKS MESTO V INDIJI (T. MAHAL)				SLOVENSKI SLIKAR CETIN
ITALI-JANSKO VINO S SICILLIJE								13. HEBREJ-SKA ČRKA AMERIŠKO OTOČJE V ALEUTIH			2
DANSKI OTOK V BALTIKU				LJUDSTVO NA FILIPINIH EMA KLINEC		5					
NAJDEBE-LEJŠI PRST NA ROKI ALI NOGI							LOVILEC RAKOV				
NAPAD, NASKOK							PRED-STAVNIK AMBASADE				

MOČERAD: salamander, KALAMIT: drevo iz karbona, NICASTRO: mesto v Kalabriji, NEGRITI: nizkoraslo ljudstvo na Filipinih

Križanke
in uganke
za vse
okuse

Informacije
in naročila

Bogat denarni
nagradni sklad:

2.200 €

Prva nagrada:

1.000 €

NAGRADE in NAGRAJENCI

Med reševalce, ki bodo do petka, 27. 10. 2023 poslali pravilno rešitev, bomo z žrebom razdelili privlačne nagrade:

3x filter za vodo Kinetic Reactor

V žrebu sodelujete tako, da pošljete rešitev križanke (oštevilčeni kvadrati) s svojimi podatki (ime in priimek, naslov, pošta številka in pošta) na elektronski naslov narocnine@stromboli.si

Natalija Eberl, Slovenske Konjice: knjiga Vprašaj očeta

Damjan Štemberger, Vrhnika: knjiga Vprašaj očeta

Nadja Velikonja, Ajdovščina: knjiga Vprašaj očeta

Nagrade podarja podjetje Stromboli, d.o.o.

Rešitev križanke 17/XXVIII: DISKI

LINUX BEYBA™

KOLENDAR

DOGODEK	TERMIN	PRIJAVE
SEMPLE MEDIA POOL D.O.O.	19. - 20. 10. 2023	www.sempl.si/sl
10. MARKETINŠKA KONFERENCA DIGITALNI LABORATORIJ IT MELONA D.O.O.	24. 10. 2023	www.digitalni-laboratorij.si/10-digitalni-laboratorij
ADRIA SECURITY SUMMIT POWERED BY INTERSEC A&S ADRIA MAGAZINE	25. - 26. 10. 2023	www.adriasecuritysummit.com
INFORMACIJSKA VARNOST: ZAUPANJE V ČLOVEKA IN TEHNOLOGIJO	8. 11. 2023	www.fvv.um.si/konferencaIV2023
PRODAJA NA AMAZONU: SPLETNI VELIKAN ZAHTEVA STANDARDE GS1 GS1 SLOVENIJA	9. 11. 2023	www.gs1si.org/dogodek/prodaja-na-amazonu
ZEIDES 2023 PALSIT D.O.O.	23. 11. 2023	www.zeides.palsit.com

KOLOFON

Izdajatelj:

Stromboli, marketing, d. o. o.
Cesta komandanta Staneta 4A
1215 Medvode

Glavni in odgovorni urednik:

Boštjan Štrukelj
tel.: 01 / 620 88 01

Vsebinski urednik:

Niko Bajec
tel.: 01 / 620 88 05
niko.bajec@stromboli.si

Naročnine:

tel.: 01 / 620 88 00
narcocnine@stromboli.si

Oglasno trženje:

Matej Komprej
tel.: 01 / 620 88 06
gsm: 070 / 606 152
matej.komprej@stromboli.si

Boštjan Štrukelj

tel.: 01 / 620 88 01,
gsm: 041 / 663 301
bostjan.strukelj@stromboli.si

Sodelavci in novinarji:

Maja Lavrač, Matej Saksida, Peter Čeborn
Blaž Ulaga, Jana Breznik, Jan Sladič in
Matej Komprej

Fotografije:

Arhiv Računalniške novice

Tisk:

Tiskano v Sloveniji

Distribucija:

EKDIS d. o. o., Stromboli, marketing, d. o. o.

Oblikovanje in DTP:

Tanja Kaštrun s.p.
dtp@stromboli.si

http://www.racunalniske-novice.com

Računalniške novice (Online)
ISSN 1581-047X

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost
spada revija med proizvode, za katere se obračunava
DDV po stopnji 5 %.
ISSN 1408-4872

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Pisem bralcev in oglasov ne lektoriramo.

Vse gradivo v reviji Računalniške novice je last izdajatelja. Kopiranje ali razmnoževanje je možno le s privoljenjem izdajatelja. Poštšina za naročnike plačana pri pošti 1102 Ljubljana. Revija Računalniške novice je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 661. Predstavitve, ki jih objavljamo v reviji in so označene z rubriko Predstavitve in na koncu članka s (P.R.) – Payable Release (plačani članek) – pripravljamo v sodelovanju s podjetji.

Sporočila za javnost sprejemamo na Rn@stromboli.si

Izid revije je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

IZJEMNI
PROGRAMI
ZA VAŠE TELO
SKOZI VSE
LETO ...

BOGATA PONUDBA
NEGOVALNIH
TRETMAJEV ...
VSAK DAN SI LAHKO
PRIVOŠČITE NEKAJ
NOVEGA.

PRI NAS JE VEDNO
SONČNO, PRIJETNO
IN RAVNO PRAV
HLADNO.
SUNNY STUDIO JE V
VSAKEM TRENUTKU
PRAVA IZBIRA.

SUNNY STUDIO

Sunny Studio,
Regentova cesta 37, 1000 Ljubljana - Dravljje
tel.: 01 513 44 44, fax.: 01 513 44 60,
email: sunny@siol.net, www.sunny.si

Pon - pet od 7.00 do 22.00. ure
Sobote, nedelje in prazniki od 9.00 do 21. ure.

FITNES, VODENE VADBE, SOLARIJ, MASAŽE,
KOZMETIČNE NEGE, PEDIKURA, MANIKURA,
DEPILACIJE, SAVNE, SPA, AJUR, ORIENT,
THALAXA, SUNNY SHOP ...

Razveselite svoje najbližje z nakupom darilnih bonov.

 **mitsubishi
ELECTRIC**
TOPLOTNE ČRPALKE

Gretje do
-30 °C
zunanje
temperature.

ZUBADAN
New Generation

NOVE toplotne črpalke serija PUZ

A+++ Energijski razred A+++
pri nizkotemperaturnem ogrevanju

A++ Energijski razred A++
pri visokotemperaturnem ogrevanju

A+ Energijski razred A+
za sanitarno toplo vodo

 vitanest
KLIMA CENTER

vitanest.si

info@vitanest.si
080 1959